

POLIINFO

list učenika i profesora Politehničke škole
a Politechnikai Iskola tanulóinak és tanárainak lapja

No. 17 jun 2015.

*Kada sam imao pet godina,
majka mi je rekla da je sreća ključ života.
Kada sam pošao u školu,
pitali su me šta želim da budem kad porastem.
Napisao sam: "Srećan".
Rekli su mi da nisam razumeo zadatak,
a ja sam im odgovorio da oni nisu razumeli život.*

Džon Lenon

Biseri

Profesor: Šta je tiranin?
Učenik: Stanovnik Tirane!

Učenik: Ptica Feniks rađa se iz pepela svakih petsto godina i tako renovira svoj život!

Profesor: Da li ste čuli za Vladimira Majakovskog?

Učenik: Ja sam čuo za Vladimira...

Učenik: Radoje Domanović napisao je pripovetku „Roda“!

Profesor: Kakve mogu biti narodne pripovetke?

Učenik: Dosadne!

Júlia is ablak akart lenni, de kapu lett. (Capulet)

Martin, segítsz nekem?

Pöclös hús – pöcöl

Nyelvtan felmérő – A szófajok meghatározása:

Tanuló: alapszó (ilyen szófaj nincs!)

általánosan kölcsönös főnévi igenév (de ilyen sincs!)

bárcsak – tanuló: megkapnám a kettést

első – tanuló: förszt

olvasnunk – tanuló: kéne

Aranyköpések

Toth Bernadett GFT 3/10

Садржај / Tartalom

ОКО ШКОЛЕ - AKTUALITÁSOK 4-6

ПЕДАГОШКО ТОШЕ - PEDAGÓGUSSAROK 7-10

АРХИТЕКТУРА - ÉPÍTÉSZEK 11

С ДРУГЕ СТРАНЕ НАУКЕ - TUDOMÁNY 12-15

КУЛТУРА - KULTÚRA 16-24

ЗНАЊЕ ПУТОВАЊЕ - UTAZÁSOK 25

СЛОБОДНО ВРЕМЕ - SZABADIDŐ 26-29

ПРИЧАМ ВАМ ПРИЧУ - MESÉLEK 30-31

СПОРТ - SPORT 32-33

МОЈЕ СЕЛО ВЕСЕЛО - AZ ÉN VIDÁM FALUCSKÁM 34-35

директор: **Исо Планић**
главни и одговорни уредник, уредник редакције на српском језику: **Бранка Јовичић**
уредник редакције на мађарском језику: **Мерцедес Варга**
уредник редакције на хрватском језику: **Владан Чутура**
уредник редакције на енглеском језику: **Агнеш Медве**
технички уредник: **Тихомир Зораје**
лектура и коректура текстова: **Дијана Кртинић, Мерцедес Варга, Владан Чутура, Агнеш Медве**
графички дизајн, прелом и монтажа: **Тихомир Зораје, Мирјана Митрић**
насловна страна: **Мирјана Митрић**

штампа: графичка радионица Политехничке школе
тираж: 300 примерака
сајт школе: www.politehnickasu.edu.rs

штампано: јуна 2015. године

SAVINDAN

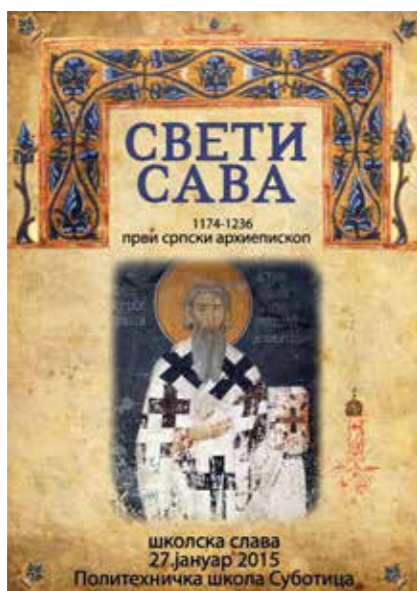

Nastup Ženskog omladiskog hora

Učenici Politehničke škole su, u utorak, 27. januara 2015. godine, tradicionalno i svečano obeležili Savindan, dan duhovnosti, školsku slavu u čast prvog srpskog arhiepiskopa, prosvetitelja i tvorca zakonodavstva, Svetoga Save. Uz sečenje slavskog kolača i svetosavsku himnu, učenici su prigodnim kulturno-umetničkim programom pokazali svoje talente za glumu, pesmu i recitovanje pred svojim nastavnicima, gostima škole i vršnjacima. U okviru proslave, otvorena je i izložba pod nazivom „Stare duše, mladi duhovi“ Mirjane Mitrić, grafičkog dizajnera i nastavnice likovne kulture u našoj školi.

Dijana Krtinić, profesor

SZENT SZÁVA

A Politehnikai Iskola tanulói 2015. január 27-én hagyományosan és ünnepélyesen emlékeztek meg Szent Szávának, a szerb nép tanítójának napjáról. A szellemiség ünnepe ez – az első szerb érsek, a jogszabályok megalkotója, az iskolák védőszentje, Szent Száva tiszteletére. A Szávanapi kalács felszentelése és megszegése, a Szent Száva-himnusz felzengése után a tanulók alkalmi műsorral mutatták meg színészi, zenei és szavaló tehetségüket tanáraik, a vendégek és társaik előtt. Az ünnepség keretében sor került Mitrić Mirjana, grafikus és iskolánk tanára *Idős lelkek, fiatal szellemek* című kiállításának megnyitójára is.

Zeneszám László Blanka előadásában

A magyar nyelvű dráma szakkör

Szerkesztőség

ДАН ШКОЛЕ

Драмска секција на српском језику

Дан Политехничке школе, 26. април, свечано је обележен у понедељак, 27. априла 2015. године. Треба подсетити да је на тај дан, 2002. године, Грађевинска школа „18. новембар“ добила нови, садашњи назив - Политехничка школа.

Сваки Дан школе прилика је да ученици и наставници прикажу све оно што знају и умеју. Тако је било и овога пута. Овогодишња приредба оцењена је као једна од најуспешнијих у последње време. Чланови драмске секције на српском језику, предвођени наставницама српског језика Ведраном Павић и Стелом Шаровић, представили су се овога пута на неубичајен и несвакидашњи начин - снимили су филм под називом „Смак света“. Занимљив и духовит, филм је изазвао салве смеха, а сви познаваоци позоришне уметности добро знају да је у позоришту најтеже насмејати публику. Драмска секција на мађарском језику представила се представом „Добро знамо“. Новина овогодишње свечаности је и гостовање Дома ученика са, на Републичком такмичењу награђеном, тачком „Реквијем“, рађеном на основу песме музичара Марка Шелића Марчела.

Након приредбе, многобројни гости имали су прилику да у зборници погледају изложбу слика Ненада Ражнатовића, наставника и сликара. У једној од учионица представљен је и суботички фестивал гифова као специфичне визуелне форме, чији је аутор Мирјана Митрић, наставница Политехничке школе и графички дизајнер. Организована је и изузетно занимљива изложба ученичких радова сва три подручја рада: геодезија и грађевинарство, хемија, неметали и графичарство, као и шумарство и обрада дрвета.

Наставници физичког васпитања су на дворишту школе организовали спортске активности - турнир у баскету и шаху.

Дан школе је дан о коме се још дуго прича, јер представља изложбу креативности свих врста, а ње у Политехничкој школи, срећом, има у изобиљу.

Бранка Јовичић, професор

ISKOLANAP

Tanulói munkák kiállítása

A Politehnikai Iskola intézményének 70. évfordulója és iskolanapja alkalmából 2015. április 27-én, hétfőn színes programokkal ünnepelt. 2002. április 26-án vette fel tanintézetünk a Politehnikai Iskola nevet, azóta emlékezünk meg e napról.

Planić Iso igazgató úr és Arancsity Dancsa Gyöngyi igazgatóhelyettes köszöntő beszéde után a szabadkai Leánykórus előadásában két nagyszerű zeneszámot hallhattunk iskolánk tanára, Murényi Mátyás vezényletével. Jól tudjuk... címmel a magyar nyelvű dráma szakkör előadása az emberi értékekre hívta fel a figyelmet. A szerb nyelvű dráma szakkör pedig kisfilmet készített Világvége elnevezéssel. Érdekes színfolt volt a szabadkai Diákothon vendégszereplése Šelić Marko-Marčelo: Rekvijem című szövege alapján összeállított színpadi produkcióval. Idén városunk híres költője, írója, Kosztolányi Dezső születésének 130. évfordulóját is ünnepeljük. Rá emlékeztünk Az iskolában hatvanan vagyunk című versével, amelyet iskolánk tavaly végzett tanulója, az ígéretes színjátész tehetségéért számos elismerésben részesült Nyári Ákos adott elő.

A nagyszámú vendég utána megtekinthette az iskolánk tanulóinak munkáiból készült érdekes kiállítást és rövidfilmeket, melyeknek szerzője Mitrić Mirjana grafikus, tanár. Ražnatović Nenad művésztanár alkotásai pedig a tanárban voltak láthatóak.

Sportesemények is tarkították az iskolanapi rendezvényt: a tornatanárok kosárlabda- és sakkbajnokságot szerveztek.

Ez az iskolanap különösen jól sikerült, hiszen számos diák, tanár mutathatta meg, bizonyította tehetségét, kreativitását, szorgalmát.

Varga Mercédesz, magyartanár

ĈU VI PAROLAS ESPERANTON?

Beszélsz-e eszperantóul?

Da li govoriš esperanto?

„... Bialystokban születtem (Oroszországban) [...] Egy ilyen városban, inkább, mint bárhol, egy fogékony lélek átérezheti a soknyelvűség boldogtalanságát és lépten-nyomon meggyőződhet, hogy a nyelvek sokfélesége a legfőbb – ha nem az egyetlen – ok, amely az emberi családot szétválasztja és ellenséges részekre osztja. Idealistának neveltek: arra tanítottak, hogy minden ember testvér, miközben az udvaron, az utcán, lépten-nyomon éreztették velem, hogy emberek nincsenek: csak oroszok, lengyelek,

németek, zsidók stb. vannak. Mindez erősen gyötörte gyermeki lelkemet [...] Mivel akkoriban úgy tűnt nekem, hogy a “felnttek” mindenható, egyre azt ismételtettem magamban, hogy ha nagy leszek, meg fogom szüntetni ezt a rosszat. Lassacskán meggyőződtem, persze, hogy ez nem is olyan könnyű [...] egymás után vettem félre a gyermeki utópiákat, csak egy közös emberi nyelv álmát nem bírtam sohasem elvetni.”

L. L. Zamenhof

Zamenhof, e nemzetközi nyelv megalkotója, nagyot álmodott. Immár 128 évvel az első eszperantó nyelvű tankönyv kiadása után, elmondhatjuk, hogy a nyelv él és fejlődik, akárcsak más nyelvek.

Ha szeretnétek betekintést nyerni és többet megtudni az eszperantóról, figyelmetekbe ajánlom a következő oldalt: <http://lingvo.info>, mely, magyar felületen is, nemcsak az eszperantóhoz kínál érdekes bevezetőt, hanem közel 30 európai nyelvhez (lásd a Lingvopédia menüpontot).

Az ideai iskolaévtől a Politechnikai Iskolában is lehet hallani az eszperantóról, de tanulni is a nyelvet, szakkör keretében.

2015. május 30-án pedig iskolánk házigazdája volt egy különleges rendezvénynek, az ún. Világméretű Eszperantó KER Vizsgának (KER – Közös Európai Referenciakeret), B1, B2 és C1 szinteken. Ezen a napon a vizsga egyidőben zajlott a világ különböző pontjain, ezúttal 7 ország 12 városában, köztük Szabadkán is, köszönve a szabadkai Székely Tibor Eszperantó Egyesületnek és a Politechnikai Iskolának. Büszkén mondhatjuk el, hogy ezúttal Szabadka volt az egyetlen résztvevő város a Balkán térségben, miközben a listán szerepelt még: Moszkva, Szóul, Tokio, Oszaka, Párizs, Toulouse, Limoges, Lannion, Hága és a braziliai Curitiba és Maceió városok is!

Szeptembertől folytatódik az eszperantó szakkör és szívesen látunk mindenkit, akit érdekel a nyelv, akár tanulni szeretné, akár csak támogatni.

Legyen a nyelv valami, ami nem elválaszt, hanem összetart!

László Aranka, tanár

*Na neutralnoj jezičkoj podlozi,
Shvatajući jedni druge u svemu,
Narodi će stvoriti u slozi
Zajednicu jednu i golemu...*

L. L. Zamenhof

Esperanto - fakrondo

L. L. Zamenhof, tvorac međunarodnog jezika esperanta, imao je veliki san. Odlomak je iz njegove pesme „La espero” (Nada), koja je postala himna esperantista. Prvi udžbenik esperanta izdao je 1887. godine, i danas, 128 godina kasnije, može se reći da esperanto živi i razvija se kao i drugi jezici.

Ukoliko vas zanimaju jezici, preporučujem da posetite veb stranicu <http://lingvo.info>, koji na 18 jezika, među njima i na hrvatskom (na srpskom još ne), nudi interesantan uvod u skoro 30 evropskih jezika, pa i u esperanto (potražite u meniju opciju Lingvopedija).

Od ove školske godine, i u Politehničkoj školi, esperanto se može učiti u okviru sekcije.

Naša škola je 30. maja bila domaćin posebnog događaja, Svetskog KER ispita iz esperanta, na nivoima B1, B2 i C1. Tog dana je ispit istovremeno tekao na raznim stranama sveta, ove godine u 12 gradova iz 7 zemalja, među kojima je i naš grad, zahvaljujući subotičkom Društvu za esperanto „Tibor Sekelj” i Politehničkoj školi. Sa ponosom ističemo da je Subotica jedini grad organizator na Balkanu, dok se na listi nalazi još Moskva, Seul, Tokio, Osaka, Pariz, Tuluz, Limož, Lanjon, Hag, kao i brazilski gradovi Curitiba i Macejo!

Od septembra se nastavlja rad Sekcije esperanta u našoj školi, koja je otvorena za sve zainteresovane.

Neka jezici bude nešto što spaja, a ne razdvaja!

Aranka Laslo, profesor

AZ ERŐSZAKRÓL DIÁKSZEMMEL

▪ Az erőszak az egyik legfeleltesebb dolog a világon, hiszen gondoljunk csak bele, hány életet, emberi kapcsolatot tett tönkre! Lehet, hogy rövid távon megoldást jelent, de haszontalan, hiszen arra való a szánk és az agyunk, hogy MEGBESZÉLJÜK a problémákat. (GY. D.)

▪ Az erőszaknak több fajtája létezik: fizikai erőszak, lelki erőszak, nemi erőszak, iskolai erőszak, verbális erőszak, családon belüli erőszak. Mindegyiknek súlyos következményei lehetnek. Viszont létezik egy mondás: „Ami nem öl meg, az megerősít.” Ha megvertek, megbántottak, kicsúfoltak, nehéz elfelejteni, de ez a sérelem megerősíthet. (K. SZ.)

▪ Véleményem szerint a gyenge, illetve sérült emberek alkalmazzák a testi vagy a lelki erőszakot. Akivel gyermekkorában történt valami traumatikus dolog, az hajlamosabb az erőszakra. Nagyon csalódom az emberekben, amikor valakit a külseje alapján ítélnék el, s még nem is tudják, milyen ember. Engem kiskorom óta csúfolnak, amiért nem vagyok olyan magas, mint a többiek. Gyakran sírtam emiatt, de mostanra megtanultam kezelni, és próbálok nem komolyan venni. (K. Z.)

▪ Az erőszakot nevezhetjük a bajok, félelmek, gyűlölet barbár megoldásának, hisz ütni nem nehéz, de disztingvált megoldást már nehezebb találni, mert ehhez intelligencia kell, ami a mai elkorcsosult generációból nagyon is hiányzik. (Anonymus)

▪ Nagyon sok embernél előfordul, hogy alkohol hatására válik erőszakossá. Ezért a bulizó helyeken a fiatalok körében elterjedt az erőszak, verekedés. Sokszor én is hajlamos voltam erőszakosan viselkedni, de végiggondoltam, s inkább hátat fordítottam, és elmentem. Ezt lehet gyávaságnak is nevezni, mégis úgy fogom fel, hogy én győztem, hiszen én döntöttem jól. (Egy második)

▪ Nem értem. Ha egy menőbb srác meglát egy visszahúzódó, zárkózott fiút, rögtön keresi az okot, hogy belekóssön. Talán azért viselkednek így, mert meg szeretnék mutatni, hogy erősek, meg akarják tartani a befolyásukat a társaságukban, vagy csak egyszerűen szeretik manipulálni a többieket. Mindenesetre jó lenne, ha valahogy megpróbálnák helyrehozni az ilyen emberek gondolkodásmódját. (U. S.)

▪ Ez a téma tölem nagyon távol áll, mert még nem volt semmi erőszakos élményben részem. Szerintem az erőszak rossz és káros dolog, sőt függőség is lehet. (Elsős)

▪ Az erőszak gyakori a tizenévesek körében. A különböző pszichológusok, egymás lenézése sokszor erőszakos megnyilvánulást eredményez. Itt nem csak a verekedésre, hanem az egymást bántó, sértő szavakra gondolok. Azonban úgy hiszem, hogy ezt a fajta viselkedést el lehet kerülni, ha nyíltan és higgadtan tudnánk egymással beszélni. Örülök, hogy az osztályomra nincs hatással az erőszak, de még mindig lenne mit csiszolni az osztály összetartásán, ami remélem, idővel megvalósul. (A harmadik osztályból)

▪ Sok olyan filmet mutatnak be, amelyet kicsik is néznek, s ha a gyermekek ezen nőnek fel, hosszú távon káros

lehet a fejlődésükre, és kihat a felnőtt korukra is: felbukkan az erőszak. Az interneten szintén könnyen hozzáférhetővé válnak már egy gyermek számára is különböző tartalmú weboldalak. Ha nincs rá kellően odafigyelve, könnyen rossz útra terelődik. Legtöbbször a szülőtől függ, milyen lesz a gyermeke. Az erőszak nem helyes! (N. N.)

▪ Az erőszakoskodó talán bele sem gondolt abba, hogy kedves szavakkal is elérhetné, amit akar. Inkább próbálnánk szépen megértetni egymással a gondokat, és segítenénk a másoknak. (L. S.)

▪ Az erőszakot mindenképpen el lehet kerülni, csak akarni kell. Leülni, átgondolni a dolgokat, a lehetőségeket a probléma megoldására, majd utána higgadtan cselekedni.

A Politechnikai Iskola tanuló

ЕЛЕКТРОНСКО НАСИЉЕ

Сви смо упознати са тим да је интернет насиље веома распрострањено и опасно. Поводом тога, ове школске године је, у Политехничкој школи у Суботици, осмишљена радионица у којој се по два ученика из сваког одељења, кроз игру, дружење и забаву, упознају са добрим и лошим странама интернета. Циљ ове радионице, коју воде Светлана Бељански, педагошкиња, и Александра Радуловић Зеленика, психолошкиња, јесте да ученици, који су чланови радионице, усвојено знање пренесу својим другарима. То је веома важно, зато што скоро свако дете које има приступ интернету, бар једном доживи интернет насиље, а то често оставља катастрофалне последице. Ученици уче и како да

се заштите и како да реагују након доживљеног електронског насиља (треба да се обратe старијој особи, родитељима или полицији). Ради заштите, на друштвеним мрежама треба да закључавају своје слике, како их непознати људи не би могли видети. Не треба остављати личне податке и прихватити захтеве за пријатељство људи које не познајемо. Опасно је имати приступ интернету, али он има и своје добре стране, а то је да можемо да се чујемо са пријатељима или рођацима који живе далеко и да се информишемо. Не треба заборавити да је важно бити безбедан на интернету.

ЈА - ЖРТВА ЕЛЕКТРОНСКОГ НАСИЉА

Као и многи, и ја сам била жртва електронског насиља. Наиме, отворила сам Фејсбук профил. На почетку ми је било веома занимљиво што ми пријатељи шаљу захтеве за пријатељство, а то чине и непознате девојке и момци. Нисам видела ништа лоше у томе да на тај начин можда стекнем нека нова пријатељства. Једно вече, приметила сам у углу странице црвени знак, мала коверта је затрепала - добила сам приватну поруку... Непознато име и презиме мушке особе написало ми је: „Ћао, како си?“ Одговорила сам и питала да ли се можда познајемо однекуд, пошто није имао постављене фотографије, а желела сам да знам како изгледа. Почели смо се дописивати другарски, у почетку је био веома културан. Како је време одмицало, непознати лик је знао где живим, у коју школу идем и када завршавам школу. Постало је језиво и избегавала сам да одговорам на његове поруке у којима је инсистирао да се видимо. Стварно сам се уплашила и тражила сам помоћ од старијег брата. Рекао ми је да уговорим састанак са њим и да ће он отићи уместо мене на састанак. Тако је и било. Брат је дошао кући и рекао ми да то није био мој вршњак, и да бих засигурно лоше прошла да сам ја отишла. Брат се побринуо за тог непознатог човека и нисам имала даља узнемиравања. Након извесног времена, деактивирала сам налог на Фејсбуку, јер ме је све ово што се десило веома уплашило. Треба бити јако обазрив, јер манијака има свуда.

Насиље је данас веома распрострањено. Свуда око нас свакодневно чујемо нешто на ову тему. Електронско насиље је данас веома присутно, посебно међу младима. Они свет рачунара и интернета не користе на исправан начин. Велики број младих имају Фејсбук, Твитер, Инстаграм, и наравно, ту је најчешће присутно насиље, вређање, прозивање... Људи скривени са друге стране екрана су храбрији и не размишљају много о осећањима, и колико својим делима повређују некога. О увредама и ружним речима се не размишља много... Ту је опција „делете“, али осећања особа коју вређаш не може да обрише, она јој остају у срцу.

Не подржавам вређање и друге облике електронског насиља, али мислим да се ту не може много учинити. Наше генерације ће морати да се носе са тим како знају и умеју. Можда је време детињства наших родитеља било лепше без мобилних телефона и интернета.

РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ

У Политехничкој школи је током другог полугодишта школске 2014/2015. године спроведен пројекат у коме су ученици кроз занимљива предавања и радионице сазнали много тога новог. Једна од тема била је родно засновано насиље. Ученици су на тим часовима сазнали да је то веома чест проблем који се дешава између супротних полова. Насиље се најчешће дешава над женама, али има и примера када се насиље одвија над мушкарцима. Најзаступљенији видови насиља су физичко и психичко. Они су данас веома распрострањени, нарочито у земљама које још увек нису прихватиле равноправност полова. Једини начин да се умањи, или чак одстрани родно засновано насиље, или било који други вид насиља, јесте да се оно не крије и да се особа која је жртва јави полицији, или било којој другој институцији која се бави решавањем такве врсте проблема.

Јелена Неђић ТПА 1/11

Сматрам да се електронско насиље не схвата довољно озбиљно. Ја нисам никада доживео електронско насиље, али знам да се дешава свакодневно. Највећи проблем, по мом мишљењу, јесте то што се такво насиље брзо шири, а реагује се споро. Познајем девојку која је била жртва. Старији човек јој се представљао као момак њених година, и после дописивања, уговорио је састанак са њом. Када су се нашли у парку, схватила је да је преварена и човек је покушао да је киднапује. После велике борбе, успела је да побегне и да се спаси. Моја порука је да треба много више пажње да се посвети спречавању електронског насиља.

Ученици Политехничке школе

Моја прича

БИТИ СЛОБОДАН

Шта је оно што једног човека чини изузетним? Његове могућности, таленти, осмех, или су то, заправо, само недостаци?

Размислите о животним ограничењима која су вам други наметнули, јер сте им то допустили. Затим, замислите да та ограничења не постоје. Какав бисте живот водили када би у њему све било могуће?

Замислите да имате шест година, да сте хиперактивни, да имате поремећај недостатка пажње, а кад кренете у школу, свему томе додате и дислексију. За оне који не знају, дислексија значи да сте прави антиталант за читање, са великом вероватноћом да не научите да читате течно и тачно, са великим нагласком на реч НИКАД. Суочена са бројним недостацима које сам имао, моја мама је решила да спроведе експеримент. Није да јој замерам, мора да је била очајна. Рекла ми је да зажмурим, да замислим да је прошло много времена, да се протегнем у кревету који ми је био тесан, почешем по глави, спустим стопала број четрдесет пет из кревета, срећан сам, певам, бријем се, седам у аутомобил и крећем на посао... У аутомобилу је музика, певам, расположен сам, стижем на посао... Њен глас ме је тргао из сањарења - рекла је да брзо, без размишљања, одговорим где сам дошао да радим и шта је то што радим. Исте секунде сам одговорио: "Цртам зграде."

Временом сам се помирио са својим недостацима и решио да искористим своје предности: љубав према геометрији, тродимензионално сагледавање предмета и свој аналитични дух. Све то ми је донело слободу - слободу да будем оно што јесам!

Један стари ходочасник ишао је усред зиме преко моста у подножју Хималаја, када је почела киша. Чувар прелаза му је рекао: „Како ћеш, добри човече, стићи горе по оваквом невремену?" Старац му је весело одговорио:

Дислексија је поремећај способности читања или разумевања прочитаног, уз очувану сензорну и општу способност. Поремећај вештина читања и писања, често са тенденцијом да се изокрећу слова или речи док се чита или пише, или да се не примећују одређена слова или речи. Дислексија може да буде наследна, али и не мора бити. Такође, може да се јави и на свим нивоима интелигенције.

"Моје срце је већ стигло тамо, остатку мене лако је да га прати."

Ако сте спремни да одбаците своје илузије, да постанете свесни себе и света око вас, открићете шта заправо значи БИТИ СЛОБОДАН.

Име аутора познато је редакцији

ИЗЛОЖБА ИДЕЈНИХ РЕШЕЊА УРЕЂЕЊА ЦЕНТРА СУБОТИЦЕ

У јануару 2015. године, мој разред је имао прилику да, у холу Отвореног универзитета, посети изложбу радова пристиглих на конкурс за идејно архитектонско-урбанистичко решење уређења центра Суботице, који је расписала Дирекција за изградњу града Суботице.

На конкурс је пристигло 19 радова, од којих је три рада награђено, а три откупљено. Прву награду добио је рад који је одржив, који се може реализовати уз реалне финансијске услове, и који је највише сачувао суботичко архитектонско наслеђе, и уклопио га са оним што савремени центар града треба да има. Ауторски тим првонаграђеног рада је из Сомбора – СуперПростор. За другонаграђени рад, карактеристичан је интегративни приступ решавања предметног простора. Занимљиво нам је било то што је трећу награду освојио тим чији су чланови бивши ученици наше школе - Федор Јурић и Иван Шуић, који су похађали смер за архитектонског техничара, а сада су студенти друге године архитектуре на Архитектонском факултету у Београду. Тим се састајао од пет чланова. Осим наших ученика, у тиму су били и Огњен Граовац, који је такође студент друге године архитектуре, Јелена Словић и Марија Павловић, студенти мастер студија архитектуре.

Жири је у свом извештају дао следеће мишљење о њиховом раду:

Као и остали награђени радови, и овај рад успешно потенцира интеграцију појединих просторних целина са раслојавањем карактеристичних садржаја интегралног простора. Идеја је да постоји јасан систем кретања у виду коридора који, како посетицима, тако и самим становницима служе као нека врста оријентира за сагледавање свих карактеристичних садржаја које Суботица нуди. Ови коридори имају за циљ повећање квалитета живота грађанина повезујући три важне инфлуенце у животу града Суботице, а то су његови културни, забавни и рекреативни програми.

Решење се заснива на поштовању и очувању постојећег културног наслеђа и инфраструктуре што представља документ минулих историјских периода, али и адаптацији савременом добу кроз адекватан дизајн и нов садржај. Такође, идентитет сваке просторне целине наглашен је кроз специфичан дизајн мобилијара на том простору. Једини је рад који је равномерно третирао целокупан простор из пројектног задатка и покушао дати одговоре – решења на све захтеве.

Иако је помало конвенционалан, жири сматра да је овај рад врло квалитетан, и дата решења се могу

Прва награда

Друга награда

Трећа награда

имплементирати и разрадити у следећим фазама припрема за уређење центра града.

Професорка Дашић, која нас је водила на изложбу, са поносом је изјавила да су то били њени ученици.

Мени су се изложени радови заиста допали. Проучавајући их, добила сам још већу мотивацију за даље школовање.

Станислава Ступар ВТ 3/3

70 godina od završetka Drugog svetskog rata

SIMFONIJA DESTRUKCIJE

Piše: Odra Geord, profesor

Dva dečaka su pratila brujanje velikog aviona koji se približavao zemlji na horizontu, iza kukuruznih polja, dok ga je pratio gusti crni dim kao znak da je njegova akcija završena i da su preostali trenuci

posade istovetni trenucima miliona duša, do tada, nezapamćene tragedije. Sutradan su dva dečaka u crkvi sela iza kukuruznih polja posmatrajući ugljenisana tela nastradalih članova posade oborene letelice, koja su vojnici Vermahta izložili pogledima seljana, razumeli da su svedoci dešavanja koja prevazilaze poimanje bezbrižnog detinjstva.

Zašto su odrastanja ove i druge dece ubrzana? Odgovor je u ljudskoj prirodi, nekoj sličnoj frazi ili činjenicama koja su predočena u narednom izlaganju.

„Najjaču suprotnost Arijevcu predstavlja Jevrej... Jevrej nima nikakvu kulturno-stvaralačku snagu... Stoga njegov intelekt neće delati stvaralački, već rušilački... Jevrej je parazit u telu drugih naroda i država...“, napisao je jedan čovek prospavajući mržnju prema drugoj ljudskoj „rasi“ i najavljujući buduće rešenje „problema“ ognjem i mačem.

„Činjenica uspevanja neumerenog osvajanja tla od strane jednog naroda dokazuje snagu osvajača i slabost pačenika. I samo u ovoj snazi leži pravo...“, predviđao je, isti čovek u istoj knjizi, svetski sukob kada gospodari sveta – Nemci naume, pod njegovim vodstvom, da ostvare pravo osvajanja.

Adolf Hitler, često nazivan molerom, nadahnut, gore opisanim, pomešanim idejama o nejednakosti, netoleranciji i osvajanju, je, u savezništvu sa nekolicinom belosvetskih istomišljenika manjeg kalibra, posmatrajući iz negativne perspektive, dohvatio četku i zamazao čitav svet.

Sukob, proistekao iz fikcije i mržnje fašističko – nacističko – militarističkih zamisli, doneo je, do tada, neviđena razaranja u vidu 55 miliona izgubljenih života, ugašenih širokom lepezom ljudske kreativnosti u pronalaženju načina ubijanja.

Ranije pomenut jevrejski narod je podneo posebnu vrstu patnje, proživši strahote od zamisli o nižoj parazitskoj rasi, preko državnih zakona koji su otelotvorili te ideje, do traženja tzv. „konačnog rešenja“ tokom rata. Masovne likvidacije streljanjem, pri čemu su žrtve primoravane da pre smrti iskopaju sopstvene grobnice, započele su odmah po osvajanju Poljske i velikih delova Sovjetskog Saveza, a o psihološkoj strani stradanja govori podatak da su za ovaj „posao“ birani samo naročiti pripadnici SS jedinica organizovani kao Ajnzacgrupe (*Einsatzgruppen*), koji su mogli da podnesu kvantitativnu dimenziju zločina u smislu da su uz, ispaljivanje kuršuma u potiljak ljudi, mogli da zapale cigaretu zarad smanjenja sopstvene napetosti. U početku su ovi „elitni“ pripadnici samoproglašene gospodarske rase ubijali muškarce, da bi, od leta 1941. godine počeli likvidaciju svih Jevreja, bez obzira da li su muškarci, žene ili deca. Trošenje velike količine municije za streljanja, vidljivi tragovi koje je ova vrsta ubijanja ostavljala i, čak, psihički stresovi kod egzekutora, doveli su, od 1942. godine, do promene načina i stepena efikasnosti genocida. Eksperimenti sa sredstvom za dezinfekciju nazvanim „Ciklon B“ su izazvali stradanje epskih razmera. Milioni Jevreja su iz okupirane Evrope

transportovani teretnim vagonima do logora pod raznim imenima - koncentracioni, radni ili logori smrti, svedjedo, jer u svima je u projekciji bila smrt, a neizvesno je bilo samo na koji način i kada ako se uzme u obzir statistika da su muškarci, u proseku, izdržavali torturu 6-7, a žene 4-5 meseci. Molekuli gasa, koji je po hemijskom sastavu cijanovodonik, izazvali su gušenje više od tri miliona Jevreja, čija su tela spaljena u krematorijumima poljskog Aušvica, Treblinke, Sobibora, Majdaneka, Belzeca i Čelmna, a više od milion pripadnika istog naroda izgubilo je život usled gladi, teškog fizičkog rada i drugih oblika maltretiranja u logorima rasutim širom Evrope, pomenutih raznih naziva po vrsti, a svrhe iste. Logorašima, obično Poljacima, koji su bili zaduženi za sprovođenje ljudi koji su odabrani za likvidaciju gasom, a kojima je rečeno da idu na tuširanje da bi se izbegla panika, bilo je strogo zabranjeno da nesrećnicima otkriju istinu. U slučajevima kršenja naredbe, prekršioci su bacani živi u peći krematorijuma.

Sličnu sudbinu su, tokom rata, doživeli i drugi „nepoželjni elementi“ – neki pripadnici slovenskih naroda, Romi, komunisti, članovi pokreta otpora, a takođe i homoseksualci, i lica sa daunovim sindromom, za koje je u predratnom

periodu, u skladu sa „zakonima o čistoći nemačke krvi“, pod čiju težinu su potpali i Jevreji, bila predviđena mera obavezne sterilizacije pod pretnjom teške robjije za njihove staratelje u slučaju neizvršavanja obaveze.

Prvi komandant Aušvica je na sudenju optuženima za ratne zločine u Nirnbergu do detalja opisao metode sprovođenja genocida svedočeći da su, osim ubijanja, nad zarobljenicima vršena razna testiranja tako što su stavljeni u komore pod pritiskom, smrzanjeni na niskim temperaturama, kastrirani, isprobavali nove lekove i bili izloženi raznim drugim oblicima povređivanja, a da bi sve bilo začinjeno cinizmom i delovalo šokantnije za osobe prosečnih ljudskih vrlina, izjavio je da vansistematske oblike maltretiranja nije tolerisao i da je strogo kažnjavao svako samoinicijativno izjvljavanje čuvara nad logorašima!

Na osvojenim teritorijama, okupator, nemački, italijanski, japanski, ili iz nekog od njihovih satelita, sprovodio je određen režim, manje ili više surov, u odnosu na spremnost pokorenog stanovništva da se prilagodi novonastaloj situaciji ili mesto zauzimanja na lestvici rasne teorije o ljudskoj nejednakosti. Zato je pritisak bio veći na teritorijama naseljenim slovenskim življem

nego, recimo, u Danskoj ili Holandiji. Dobro su poznati primeri postupanja po naredbi da se za ubijenog Nemca strelja 100 ljudi kada su Arijevci, pedantno nemački, masakrirali stanovništvo u Srbiji, a slično su činili i u Poljskoj, Sovjetskom Savezu i, čak, mirnoj Češkoj koju su „progutali“ još pre početka rata.

Maja 1942. godine češki komandosi, prispeli iz Britanije, ubili su, u atentatu, Rajnharda Hajdriha, visokog zvaničnika SS, šefa zloglasne policije Gestapo i protektora Češke. Hitler je, u prvi mah, naredio da se, za odmazdu, strelja 10000 nasumično izabranih Čeha, ali se predomislio i osvetnički talas usmerio na dva češka sela. U Lidicama su streljani svi muškarci stariji od 16 godina, žene i deca poslani u koncentracione logore, selo savršeno sa zemljom, a u drugom mestu su pobijeni svi muškarci i žene stariji od 16 godina, a deca odvedena u logore. Procenjuje se da je oko 1.300 osoba položilo svoj život da bi nacisti osvetili jednog čovjeka.

Iako su, generalno, imali korektniji odnos prema pripadnicima savezničkih armija, poštujući raznorazne konvencije o pravilima rata, što nije bio slučaj prema pripadnicima mnogih naroda, znali su nervozni i brutalni SS-ovci i na toj strani da okrvave ruke. Januara 1945., tokom

poslednje nemačke ofanzive na zapadnom frontu, u Hitlerovom očajničkom pokušaju da povрати definitivno izgubljenu inicijativu, jedna borbena SS grupa je posle kraće bitke zarobila grupu američkih vojnika u blizini belgijskog grada Malmedija. Pošto su bili u žurbi, Nemcima nije odgovaralo da povedu zarobljenike, a da ih puste, nije dolazilo u obzir, pa su se odlučili na oprobani metod likvidacije i streljali 84 Amerikanca, ostavivši tela, nepokopana, u snegu. Posle ovoga, postalo je skoro uobičajno da saveznička vojska primeni isti postupak i ne uzima zarobljenike - vojnike SS-a. Pripadnicima SS grupe koja je izvršila zločin kod Malmedija je posle rata suđeno, mada je prvooptuženom pukovniku Pajperu, pod čijom su komandom delovali, smrtna kazna zamenjena doživotnom robijom, a potom i pomilovanjem.

Vojna tehnologija, najčešće, napreduje, adhoc, tokom rata i za potrebe rata pa je u Drugom svetskom, najčešće, upotrebljavana za usmrćivanje ljudi – neprijateljske vojne sile i, nažalost, nehumano, svesno, planski, civilnog stanovništva. Junkersi i Meseršmiti, nemačke Luftvafe, i Micubiši, japanske carske avijacije, danonočno su sejali smrt, širom Evrope i Azije, kao uvod u nameračene teritorijalne aspiracije militarističke klike u Berlinu i Tokiju i kazna za ispoljenu nepokopnost „inferiornih“ naroda. Polja zasejana ljudskim trudom i gradovi – mravinjaci ljudskih delatnosti pretvarani su u zgristiha civilizacije frapantnim dezenima, uočljivim iz letelica – sejača smrti, koje su kreirale bombe pri detonaciji, poznatijim pod imenom tepih sistem – baci, pa gde padne, ali neka ubije! Na ovaj način razoreni su mnogi gradovi, a vrlo brzo ni saveznička avijacija nije ostala dužna, pretvarajući nemačka i japanska naselja u krajolik precivilizacijskog tipa u kojem nije ostao „ni kamen na kamenu“.

Na engleski grad Koventri je, u periodu od avgusta 1940. do avgusta 1942. godine, bačeno oko 1000 tona bombi raznih vrsta pri čemu je poginulo 1236 ljudi, a veći deo grada potpuno uništen. U četiri vazдушna udara, između 13. i 15. februara 1945. godine, u kampanji završnih borbi u Evropi, 722 britanska i 527 američkih bombardera, izbacili su više od 3.900 tona eksplozivnih bombi i zapaljivih naprava na nemački grad Dresden. Bombardovanje je uništilo preko 1.600 hektara (6,5 km2) grada, a poginulo

МРАВИ- МАЛИ, АЛИ ВЕОМА ЗНАЧАЈНИ

je između 22.700 i 25.000 žitelja, većinom civila. Grad koji je, verovatno, najviše propatio, doživевши nekoliko uzastopnih razornih devastacija, bila je Varšava. Napad na Poljsku, koji je signalizirao početak najrazornijeg svetskog sukoba, predstavljao je za ovaj grad svakodnevno sistematsko bombardovanje od strane agresora tokom septembra 1939. godine, a u kombinaciji sa kopnenom invazijom, smrtno je stradalo oko 25.000 ljudi, dok je oko 50.000 ranjeno. Zbog izrazito okrutnog, ranije opisanog, postupanja prema jevrejskom stanovništvu, stanovnici varšavskog geta su, tokom aprila i maja 1943. godine, pružili oružani otpor nemačkim okupacionim snagama, ali su nadjačani upotrebom superiornijeg vazduhoplovstva, artiljerije i tenkova pa je nakon žestokih borbi ustanak ugušen u krvi, a varšavski geto spaljen i srušen sa zemljom. Ubijeno je oko 7000 stanovnika

geta, a oko 42.000 preživelih Jevreja je deportovano u koncentracione logore, čime je Varšava postala primer apsolutno sprovedenog modela "konačnog rešenja". Završni udarac, koji je definisao izgled i ratnu sudbinu grada, oličen je u gušenju opštenarodnog ustanka Varšavljana u leto 1944. godine, kada su Nemci, tokom i posle dvomesečnih borbi, izvršili egzekuciju oko 200 hiljada civila, više od pola miliona proterali iz grada, a potom, artiljerijom i bacačima plamena, po Hitlerovom naređenju, sistematski uništili oko 85% urbanog prostora Varšave.

Evolucija ubistvene tehnologije, koja je pojačala kvantitet svrhe, ispoljila se i preko upotrebe raketnih projektila zastrašujućih sovjetskih „Kačuša“ i hitlerovskih FAU-2, koji su dali svoj doprinos definiciji svetskog sukoba, a vrhunac je bio ulazak u savremeno doba, naučno-sofisticirano

prozvano, atomsko. Veliki gubici u dugotrajnim borbama sa žilavim, fanatično-samoubilačkim, Japancima, zabrinjavali su američku javnost, pa se postavilo pitanje opravdanosti budućih žrtava u mogućoj invaziji Japana, a nije se znalo koliko će rat još trajati te je predsednik Hari Truman doneo odluku o upotrebi atomske bombe, koja je prethodno isprobana, jula 1945, u pustinji Novog Meksika. Prva bomba, nazvana „Mali dečak“ bačena je na japanski grad Hirošimu 6. avgusta, a druga, „Debeljko“ na Nagasaki, 9. avgusta 1945. godine. Udarni talas u vidu razornog vetra brzine oko 800 km/h, i toplotni talas plamene oluje, čija je temperatura u središtu eksplozije dostizala 5000 stepeni celzijusa, trenutno su usmrtili između 200 i 300 hiljada žitelja dva grada, a talas radijacije je izazvao buduća umiranja i posledice, koje se u vidu bolesti (rak i leukemija) osećaju i danas.

U moru sumornih sudbina kada su, često, živi zavideli mrtvima, dešavalo se i da preživeli zahvaljuju životu ili slučaju, kao što je priča američkog padobranca koji je, prilikom savezničkog iskrcavanja u Normandiji, juna 1944. godine, imao sreću da se padobranom zakači za toranj crkve malog francuskog sela i, praveći se mrtav, posmatra likvidaciju svih svojih drugova u vazduhu od strane vojnika elitne SS, divizije koja se, na nesreću invazionih snaga, zatekla u naselju.

Posle zastrašujuće količine brutalnosti u mahnitom kovitlacu sudbina obezvređenih masovnim gaženjem dostojanstava i života, i intelektualnim sakaćenjem civilizacije nastupio je period otrežnjenja, naplaćen, od strane nirnberškog i tokijskog suda, proglašenom odgovornošću nekolicine, potom obešenih, ideologa zločina.

Da li se dečacima, sa početka ove priče, vratilo detinjstvo, a da li ga neka deca i danas nemaju!?

HOLOKAUST - DA SE NIKAD NE ZABORAVI

U petak, 6. marta 2015. godine, u Politehničkoj školi održan je javni čas „Da se nikad ne zaboravi, Holokaust, da se nikad ne ponovi – muzikom pišemo sećanja” Srpsko-jevrejskog pevačkog društva. Ujedno čas istorije, muzičkog i psihologije, ovaj projekat nastoji da osnaži i edukuje mlade u borbi protiv netolerancije, agresije, predrasuda, antisemitizma, a autor je Marlena Weinberger-Pavlović. Pored hora, učestvovali su dr Milan Koljanin, istoričar, prof. Dragan Popadić, soc. psiholog, a učenici su kroz životnu priču i sećanja preživelog Aleksandra Ajzinberga mogli da čuju i da neposredno uče o nastajanju i štetnosti predrasuda, stereotipa, o važnosti individualne odgovornosti, razvijanja sposobnosti prepoznavanja zločina i žrtve, kao i o potrebi borbe protiv rasizma i ksenofobije.

Srpsko-jevrejsko pevačko društvo

Dijana Krtinić, profesor

Iako su malih telesnih dimenzija, mravi predstavljaju jednu od dominantnih grupa živih organizama. Za sada je poznato oko 120.000 vrsta i oni su jedna od adaptivno najuspešnijih grupa insekata. Čine od 10-15% celokupne biomase životinja. Mrav je, zapravo, insekt veličine od 1-40 mm, i veština mravljih vrsta ima telo koje je sastavljeno iz tri dela: glave, toraksa i abdomena. Socijalna organizacija mravićih društava starija je od socijalnih organizacija pčela i osa, i ta društva čini jedna ili više kraljica, uz mnogo radnika i mužjaka. Radnici su, uglavnom, sterilne ženke koje nemaju krila i stalno su prisutne, dok su mužjaci prisutni samo u vreme „svadbenog leta“ i oplodnje. Nakon oplodnje u vazduhu, kraljica se vraća na tlo, odbacuje svoja krila i polaže jaja dalje od starog društva. Jaja se polažu u proleće ili u leto, a mali mravi, na neki način, počinju da dvore svoju kraljicu. Dobar primer mravljih kasta daju mravi listojedi i u njihovim mravićama može da bude i do 5 miliona mrava, koji su podeljeni u 5 različitih kasti:

- Kraljica - ona osniva mravićak i polaže kolonije jaja, dok su druge kaste njeni direktni potomci.

- Vojnici - to su mravi koji su naoružani snažnim vilicama, te tako brane kraljicu i njene radnike, sprečavajući ulazak bilo kakvih ušeznača u njihov mravićak

- Najveći radnici - ovi radnici velikog tela se penju uz drveće i sakupljaju deliće listova, koje nose u mravićak. Ti deliћи koriste se za gađenje gljiviца koje se koriste za isхранu.

- Najmañi radnici - ovo su radnici malog tela, koji održavaju mravićak i brinu se o „bаштама“ gljiviца. Takođe, doteruju kraljicu i brinu o njemim jaјima i mladima.

- Plodni mravi - mužjak i ženka sa krilima odleћu, kada odrastu, da bi se parili i napravili novo гнездо на неком другом месту.

Na organizaciju mravićaka utiču i stanište, klima, kao i struktura vegetacije, ali je njihova еколошка улога веома значајна. Mravi u zemljište unose делове угинулих организамa и тиме потпомажу разградњу органске материје.

Intervju: Uglješa Šajtinac, pisac

INSPIRACIJA NE MOŽE DA NESTANE

Učenici Politehničke škole su 12. marta 2015. godine, u Omladinskom klubu „Skladište“ Fondacije „Danilo Kiš“, posetili književno veče na kome je gost bio Uglješa Šajtinac, jedan od vodećih pisaca u novoj generaciji savremene srpske književnosti. Iskoristili smo priliku da porazgovaramo sa njim...

Datum rođenja, mesto rođenja, mesto trenutnog prebivališta?

1. oktobar, 1971. godine, Veliki Bečkerek. I danas živim tu gde sam i rođen.

Da li se bavite još nečim osim pisanjem?

Živim od rada na visokoj školi u Novom Sadu. Čitam, putujem, zamišljam.

Kada ste izdali svoju prvu knjigu i koji je njen naziv?

Bilo je to 1993. godine. Romančić „Čuda prirode“ izašao je u izdanju Književne omladine Srbije, u čuvenoj ediciji „Pegaz“.

Koliko ste knjiga do sada izdali?

Desetak, ako računamo i one koje sam objavio sa drugim autorima.

Kako ste počeli da pišete?

Puno sam maštao i čitao kao klinac. Onda je došla škola, a u njoj svakakva znanja. Ja sam se, tu negde, opredelio da pokušam što bolje da savladam jezik, jer da bih opisao sve ono što me u mašti opsedalo, a u životu okruživalo, morao sam da ovladam rečima. Nekako, čini mi se da još uvek učim, i jezik i kako pisati.

Odakle vam inspiracija za pisanje?

Posmatrati, posmatrati, posmatrati. I, onda sve to pustiti da živi u mislima, da se meša sa maštom, da traje i opsega. Kad sazri, eto ga u obliku priče, rečenica, replika, monologa, opisa. Dakle, inspiracija ne može da nestane. Nekad je toliko nje unaokolo da čovek ne zna odakle bi krenuo. Ume i da zarobi, prvo to. Dela nastaju onog trenu kad njen grčevit stisak krene da popušta.

Da li imate neko određeno vreme kada pišete ili pišete samo kada imate inspiraciju?

Ideje se dugo talože, stoje, onda sedneš i kreneš. Zato je važno izboriti se za vreme kad „plodovi sazru“. Nekad se to desi u vremenu kad si zauzet hiljadama obaveza, pa samo čekaš, vrebaš, grabiš da sve razložiš i baciš se na posao.

Ko Vam je omiljeni pisac?

Ima ih, nikako samo jedan: Čehov, Džek London, M. V. Ljosa, V. Jerofejev, Puškin, Babelj, Egziperi, i još mnogo drugih...

Za koje svoje delo ste najviše vezani i zašto?

Za poslednje koje je nastalo. Uvek je tako, pišeš, ali brineš o onom „tek rođenom“. Priče se slažu, prestižu jedne druge u vremenu, a ti gledaš napred, sada i ovde. Nikad nisam „rangirao“ sopstvena dela, ali, draža su mi ona koja sam pisao „za decu“ (u stvari, nema tako nečega „za decu“ – piše se za mlade i starije). Zato su mi „Čarna i Nesvet“ i „Vetruškina ledina“ posebnije i draže.

U – uzbuđenje. Ono posle kojeg dugo nosiš lepa osećanja u sebi.

G – glas. Reči koje čekaš da čuješ izgovorene glasom koji ti nedostaje.

Lj – ljubav. Sama po sebi.

E – kao „E !“, iznenađenje!

Š – šapat. Izgovoriti nešto važno, nekome važnom.

A – astal! Na kojem pišeš, jedeš, za kojim sediš i razmišljaš, crtaš nešto na papiriću.

Š – šipak! Ono kad ne dobiješ sve što bi hteo, jer i nije sve za svakoga.

A – ananas. Nešto lepo iz dalekih predela.

J – jedno mesto. „Samo jedno mesto na svetu se zove dom“.

T – tuga. Ono što radost raznese kad se javi.

I – igra. Svaki dan po malo se igrati.

N – neočekivano. Lepo ili ne, uvek je tu negde.

A – asimetrija. Jer simetrija ume da bude dosadna.

C – cifre. Stalno se boriš s njima. Svuda su, opsedaju i dosađuju.

BIOGRAFIJA

Uglješa Šajtinac (Zrenjanin, 1971) je dramski pisac, pripovedač, romansijer. Diplomirao je na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, na odseku Dramaturgija, 1999. godine. Od 2005. predaje dramaturgiju na Akademiji umetnosti u Novom Sadu.

Romani:

„Čuda prirode“ (1993), „Nada stanuje na kraju grada“ (2002), „VOK ON!“ (2007) i „Sasvim skromni darovi“ (2011).

Romani za decu:

„Vetruškina ledina“ (2006) i „Čarna i Nesvet“ (2013). Knjiga priča: „Čemer“ (1997). Drame: „Rekviziter“ (1999), „Pravo na Rusa“ (2001), „Govorite li australianjski?“ (2002), „Hudersfild“ (2005), „Banat“ (2007), „Vetruškina ledina“ (2008) i „Lepet mojih plućnih krila“ (2009). Predstave po dramama Uglješe Šajtinca, osim u srpskim, igrane su i u britanskim i američkim pozorištima.

Radio drame:

„U bunaru“ (1998) i „Đakon Bogorodične crkve!“ (dramatizacija romana Isidore Sekulić, 1999).

Po dramu „Hudersfild“ nastao je istoimeno igrani film (2007). Za dramu „Hudersfild“ dobio je Sterijinu nagradu za najbolji savremeni dramski tekst na Sterijinom pozorju 2005.

Za roman „VOK ON!“ dobio je Nagradu „Biljana Jovanović“ za knjigu godine. Za roman „Sasvim skromni darovi“ dobio je Evropsku nagradu za književnost, Vitalovu nagradu za najbolju knjigu godine i Nagradu „Bora Stanković“. Živi u Zrenjaninu.

MATURANTI 2014/2015.

GFT 4/10

GFT 4/13

VT 4/3

GFT 4/15

G 3/6

AT 4/2

AT 4/1

TPA 4/11

G 3/5

TON 4/8

GI 4/6

S 3/8

КАКУКТОЈАС

Önismereti gyakorlat egy (iskolai) órában

A Magyar Nemzeti Tanács támogatásával eljutottak iskolánkba a Zentai Magyar Kamaraszínház fiatal előadói. Három előadást játszottak le három különböző osztálynak. Mi is a szerencsés „kiválasztottak” közé tartoztunk.

Ezen a késő februári napon a délutáni váltás hetedik órája nem a megszokott módon zajlott. A tanár helyett három számunkra idegen ember lépett a tanterembe, név szerint Nagyabonyi Emese, Nešić Máté és Virág György. Mi eléggé meglepően fogadtuk őket, de vártuk, mi lesz a folytatás. Lezajlott a bemutatkozás, elmondták röviden és ütősen, mi a látogatásuk célja, s hogy ők mit várnak e találkozástól. Az óra lényege az, hogy mi, diákok magunkra öltük a tanárok, szülők szerepét. Különböző élethelyzetekbe vittek minket. Voltunk problémás diákok

osztálytársai, aggódó szülők és komoly ügyekről tárgyaló tanárok. Minden szerep más és más, viszont mindenkinek jó érzés volt más bőrébe bújni, és persze érdekes is. Próbáltak rávenni bennünket arra, hogy ne csak egy módon vizsgáljunk bizonyos élethelyzeteket, hanem másokat is meghallgassunk, más véleményét, látószögét is fontosnak tartjuk. Az iskolai óra 45 perce gyorsan elmúlt, eljött a búcsúzás ideje. A kedves színészek megköszönték az együttműködést, és elmentek.

A Kakuktktojás című tantermi produkció nagyon sikeresnek bizonyult. Reméljük, legközelebb is meglátogatják iskolánkat, és érdekes interaktív előadásban részesítenek bennünket.

Tomić Szandra AT 1/2

Интервју: Лука Миховиловић, глумац суботичког Народног позоришта

О СВАКОЈ УЛОЗИ МАШТАМ

Сећате ли се неке анегдоте из ђачке клупе?

Сећам се да сам у школи често малтретирао девојку која је седела испред мене. Лупао бих јој ногама о столицу или бих испуштао непријатне звукове како би испало да их она прави, све док једног дана није устала и распалила ме посред главе књигом из географије. Сви градови света су ми се моментално слегли у глави.

Није ми више падало на памет да је задиркујем. Након тога ми је постала најбоља другарица и тако је све до данас.

Који предмет Вам је у школи био омиљен и зашто?

Знам да ово није подстицајно, али јак сам мало времена проводио у школи, из простог разлога што сам се већ у средњој школи бавио стварима које волим, и којима се бавим и сада. Све предмете сам са лакоћом савлађивао учећи највише у школи, нисам „штребао“ код куће. Природни предмети, као свакој уметничкој души, нису ми били омиљени. Једном ми је професорка хемије рекла: „Мени је најважније да сам те научила да не смеш да пијеш варикину, за остало знам да ти никад неће требати.“ Увек сам више био за то да више научим него да јурцам петице, јер ме за оцене никад нико није питао, а за знање ипак јесте.

Када сте и на који начин схватили да је глума оно чему желите да се посветите?

Глумом се бавим од седмог разреда, тада сам кренуо у драмски студио Историјског народног казалишта у Пули, и од тада знам да је то нешто што ме највише занима у животу. После гимназије је некако било нормално да покушам да упишем неку академију, у неком граду, како бих наставио тиме да се бавим. На сву срећу, успео сам. Завршио сам студије и сада радим у струци.

Они који се одреде да упишу глуму, или да се посвете некој другој уметности, често немају подршку родитеља. Да ли сте Ви имали подршку својих родитеља? Колико је она важна?

Моји родитељи никада нису били од оних који терају своје дете у нешто. Подржавали су ме у свим мојим одлукама. Увек су пратили моје представе, уживали у њима и били поносни на мој рад. Мислим да је подршка родитеља круцијална у почетима овог позива, јер су све ствари неизвесне, од уписа на факултет, па касније, до проналажења посла.

Зна се да је пролазност на свим академијама, па и на глумачкој, веома мала. Колико је било тешко уписати жељени факултет? Који је Ваш савет онима који желе да упишу Академију драмских уметности?

То јесте највећи страх - да ли ћеш бити изабран између тристо до петсто кандидата. Нас је у Новом Саду на пријемном испиту било око тристо, а у првом кругу је изабрано само нас

Сцена из представе „Жене у Народној скупштини“

четворо, а ја сам био једини мушкарац који је примљен. Мој савет је да свако ко жели да упише неку од академија на тај пут мора кренути пуног срца и снажног карактера. Припрема је најважнија. Мој савет свим полазницима јесте да никада не иду неспремни и да буду своји.

Књижевност је у уској вези са глумачким послом. Ко је Ваш омиљени писац?

Омиљени писци се мењају кроз године. Некада су то била браћа Грим, па Ивана Брлић Мажуранић, а данас бих рекао да је то Ингмар Бергман и његова трилогија: „Разговори у четири ока“, „Најбоље намере“ и „Рођени у недељу“.

О којој улози маштате?

Ја о свакој улози маштам. Волео бих да играм у неком лепом споју праве емотивне драме и песме.

Незабораван аплауз?

Доживео сам га на прослави краја сезоне у Суботици када сам добио награду за најбољег глумца по гласовима публике.

Да нисте глумац, били бисте...

Стоматолог или менаџер у култури.

За крај, реците нешто о Драмском студију „Раичевић“ где младе људе подучавају глуми, припремају их за глумачки позив и живот на позорници.

Драмски студио „Раичевић“ настао је из моје личне потребе да направим нешто потпуније у Суботици за децу која се желе бавити глумом. Уз Наталију Раичевић, Весну Кљајић Ристовић и Марка Макивића, успео сам да окупи тим људи који ће се на професионалан начин бавити усмерењем полазника. Сваке године студио излази са две продукције - једна је за омладину, а друга за децу. Тренутно се у Дечјем позоришту играју две представе - „Била је то само игра“ за старије узрасте и „Чарлијева фабрика чоколаде“ за децу. Резултати овог студија огледају се у успешности представа и броју уписаних на академије у Србији, а нема их мало. У припреми су тренутно две представе, које ће премијеру имати крајем маја и средином јула.

Јелена Петровић ТПА 1/11

ИЗЛОЖБА

СТАРЕ ДУШЕ, МЛАДИ ДУХОВИ

У кафе бару „Грунф“ је 13. фебруара 2015. године отворена изложба „Старе душе, млади духови“ суботичке дизајнерке и професорице Политехничке школе, Мирјане Митрић.

Њена изложба фотографија са улица Прага, која је пре две године одржана у Модерној галерији Ликовни сусрет, показала нам је објективну слику метрополе снимљену њеним објективом. Изложбена поставка у „Грунфу“ логичан је наставак претходне, јер је сада објектив уперен на душу, нутрину. Радови Мирјане Митрић филигрански су делићи њене душе који одишу интимом и крхкошћу. Дегенерација, регенерација, деконструкција, анализа, хефталица и спајалице утиснуте у ткиво срца, чипка, црвено, исцепкано, и на крају сложено, чини ову изложбу.

Радови Мирјане Митрић

Стела Шаровић, професор

МОДНА РЕВИЈА

Дана 20. децембра 2014. године, у Модерној галерији Ликовни сусрет, одржана је ревија чији су креатори Марко Маросиук, Тамара Сантрач и Нина Рајак. Ревивија је била њихова прилика да покажу свој рад кроз одевне комбинације које су сами креирали. Њихов посао им пружа могућност да испоље идеје, креативност и љубав коју гаје према послу. Ревивија је била доступна свима, а сви присутни су уживали гледајући плод њиховог рада и труда.

Јелена Неђић ТПА 1/11

БИЛА ЈЕ ТО САМО ИГРА

Ученици Политехничке школе су 25. фебруара 2015. године имали прилику да, у Дечјем позоришту, погледају представу едукативног карактера „Била је то само игра“, у извођењу Драмског студија „Раичевић“.

Светла су се погасила, а на бини су се, уз музику од које подилази језа, појавио дечак са црвеним балоном. У том тренутку сам се најезила и тај осећај држао ме је током целе представе. Глумци су били изванредни, јер су својом верном глумом успели да дочарају тему представе - вршњачко насиље. Увели су нас у необичан и тужан живот главног јунака - дечака

који је био другачији, и који је због тога трпео физичко и психичко малтретирање од стране својих вршњака. Представа вас увлачи у стравичан свет одрастања, у живот младих у ком преовладавају журке, цигаре и брзо одрастање, али у ком нема места за оне радости које вас чине децом.

Представа указује на велики проблем који постоји у нашем друштву - психичко и физичко насиље које се често назива тек игром, а има несагледиве последице.

Представа „Била је то само игра“ је квалитетна, забавна и поучна. Препоручујем сваком да је погледа.

Дуња Башић Палковић и Тијана Теодосијевић АТ 2/1

RÉSZVÉTEL A KÉPZŐMŰVÉSZETI PÁJÁZATON

Korek Diána, az AT 4/2 osztály tanulója első helyezést ért el a ni 7. Medijana Fesztivál által meghirdetett képzőművészeti pályázaton. A versenyen hat szomszédos ország tehetséges diákjai vettek részt.

Diána közel nyolc éve jár rajzórakra. Négy évig az EmArt Műhelyben gyakorolta a művészetet, idén négy éve pedig a Népkör Magyar Művelődési Központban működő Oláh Sándor Képzőművészeti Szakosztály tagja, amely Boros György művésztanár vezetése alatt áll. Általában rézkarcokat készítenek, melyek igényes és aprólékos munkát igényelnek. Gyurka bácsi sokat segít a tanácsaival, szaktudásával, ugyanakkor jó hangulatot teremt az órákon.

Iskolánk tehetséges tanulója számos helyezést, elismerést kapott, többek között Kínából, Japánból, Lengyelországból, Indiából, Magyarországról. Gratulálunk!

Illusztráció: Korek Diána AT 4/2

Јубилеј: 100 година од рођења Бранка Ђопића

НА ЗВЈЕЗДАНОМ НЕБУ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Кажу да је Бранко Ђопић један од оних писаца које ћете волети цео живот и желети да будете његови јунаци, чак и када их давно прерастете. За почетак, морате да га читате...

Бранко Ђопић рођен је 1915. године, у Хашанима, у Босанској Крајини. Учитељску школу завршио је у Бањој Луци, а Филозофски факултет у Београду, гдје је развио врло интензивну књижевну дјелатност. Својим надахнутим и спонтаним стварањем и истанчаним смислом за хумор, брзо је освојио најширу читалачку публику. Гра-

Родна кућа Бранка Ђопића данас

ђу за своје приповједачко стварање, Ђопић црпи из свог завичаја, па се раме уз раме са Петром Кочићем, сврстава у најзначајније приповједаче ових крајева.

Збирку приповједака „Башта сљезове боје“, Ђопић објављује 1970. године, и за њу добија Његошеву награду за књижевност. То је, у ствари, збирка кратких прича које представљају специфичну врсту пишчеве аутобиографије. У њој се писац присјећа доживљаја из детињства, своје породице и родног краја. Збирка се састоји из два циклуса која носе симболичне наслове.

Први циклус носи наслов „Јутра плавог сљеза“, којим се на симболичан начин, плавом бојом, сугерише њежност и дјетињство, као и њему својствена склоност ка маштању. Зато су и догађаји описани у причама овог циклуса смјештени негдје између сна и јаве, маште и стварности, шале и збиље. Пресудан утицај на развијање дјечакове свијести имали су, на једној страни, сеоска учитељица, а на другој, стриц Ницо, распричани сеоски старици, а понајвише дјед Раде Ђопић, честита старина, симбол правде и моралне чистоте. Из њихових дугих разговора покрај ракијског котла, у дјечаку се спонтано развијала мудрост живљења и приповједачки таленат.

У низу прича, својом тематиком истиче се „Поход на мјесец“. Дјечак Бранко је у овој причи пошао за мјесечевом бљештавом свјетлошћу, која је симбол човјекове тежње за новим и несвакидашњим, али и недостижним хоризонтима. У тој тежњи је садржано општељудско питање о смислу далеке бљештаве свјетлости, која је попут трачка наде у безнађу. По

мишљењу старог занесењака, самарције Петрака, вриједи покушати досегнути сјајни мјесец. „Камо среће да сам некад и ја тако радио“, каже Петрак „можда би ми друге птице данас пјевале.“ Касније, када је дјечак одрастао, често му се враћало питање о томе каква је то сила која вуче човјека у непознато: „И како тада, тако и до данашњег дана: стојим распет између смирене дједове ватрице и страшног, бљештавог мјесечевог пожара, хладног и невјерног, који расте на хоризонту и силовито вуче у непознато.“

Други циклус има такође симболичан назив - „Дани црвеног сљеза“. Црвена боја сљеза је симбол зрелости и неке узбудљивости коју она доноси, али је ријеч „јутра“, из првог циклуса, замијењена ријечју „дани“, који су, истина, обасјани сунцем, али за корак ближе предвечерју старости. Зато су приче овог циклуса испуњене одређеном дозом разочарања и туге, нарочито у описима из рата и сликама бораца са козаре и Грмеча. „Рат је срамота и грехота за сваког живог божјег створа“, каже писац, истичући јасну поруку о бесмислености рата и било каквих сукоба, јер су недостојни човјека.

Дјечак Бранко је кренуо за мјесецом, али се вратио у сигурност мирне дједове ватрице. Био је сувише млад да га досегне, али је овим походом учрпао себи пут у само средиште звјезданог неба српске књижевности.

Средњошколски састав Срђана Секулића, глумца суботичког Народног позоришта

SVÁJCI UTAZÁS

Lázás készülődés után, 2015. február 4-én délután indultunk Svájcba. Az arcunkra az a bizonyos széles mosoly ült, hiszen elérkezett a várva-várt nap: végre utazunk! Ennek a tanulmányi kirándulásnak is nevezhető utazásnak az előzménye, hogy az iskolaév során hetente egy órát műhelymunkán vettünk részt, amelyen különböző témákat dolgoztunk fel.

Az út 17-18 óráig tartott, s a kényelmes autóbusz is kényelmetlenné vált ilyen hosszú utazás során. Egymást követték a határok: szerb, magyar... Másnap délelőtt 9 óra körül érkezünk meg. Megpillantottunk két embert, akik szerb zászlóval a kezükben, ugrándozva jelezték: bennünket várnak. Miután megismerkedtünk, kiderült, hogy ők Chatalina és Adrian, akik majd a műhelymunkák vezetői lesznek. Elkalauszoltak minket a szálláshelyünkre, ahol elhelyezkedtünk. A napjaink szinte egyformán, de nem egyhangúan teltek: minden hétköznap műhelymunka volt, ahol rengeteget tanultunk: önmagunkról, egymásról, a világunkat érintő fontos és aktuális dolgokról, pl. identitás,

diszkrimináció. Hétfvégén pedig utazgattunk, egy kicsit megismerhettük Svájc szépségét: Luzernben, Zürichben, St. Gallenben, Appenzellerben jártunk. Olyan helyeken, mesés tájakon, ahova álmunkban sem gondoltuk volna, hogy eljutunk. Persze a rengeteg jó dolog mellett akadt némi rossz is, ugyanis a lakhelyünkön gyakorlatban mutathattuk meg a műhelymunkán tanultakat. A fürdőszoba használatától az étkezésig – nem volt könnyű türelmesnek lenni egymással. Előfordultak kisebb összetűzések, ez viszont érthető, hiszen kicsit nehéz ennyi emberrel együtt lakni. Tartanunk kellett magunkat bizonyos szabályokhoz. Érdekes és furcsa ételeket ettünk, kevés húst szolgáltak fel, ami számunkra szokatlannak tűnt.

Hamar elmúlt az élményekben gazdag két hét, s február 19-én hazafelé vettük az irányt. Hazatértünk után iskolánkban bemutattuk az ott tanultakat: játékos csoportmunka által. A Svájcban átéltek örökké bennünk maradnak. Switzerland, te csodás!

Fátyol Sarolta AT 1/2

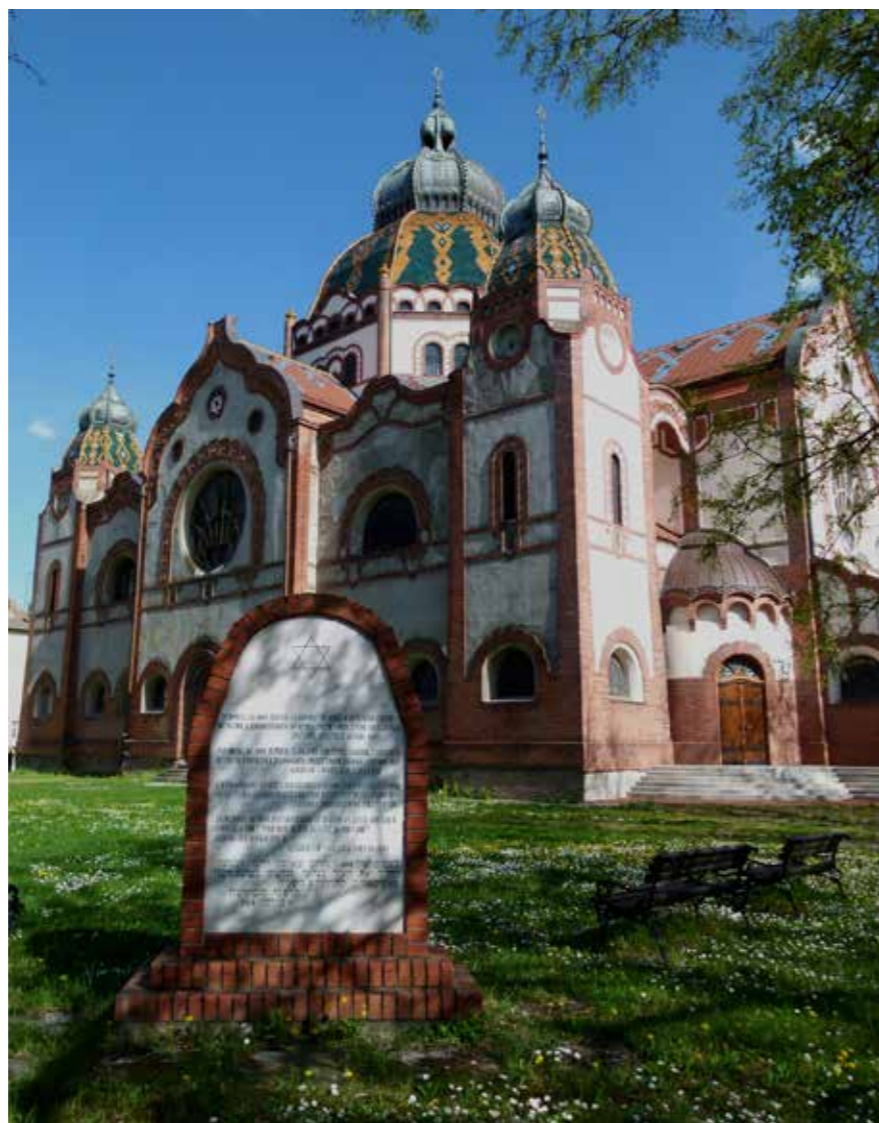

RENDAHGYÓ ÓRA A ZSINAGÓGÁBAN

Néhány hónapja iskolánk néhány osztályával ellátogattunk a szabadkai Jakab és Komor téri zsinagóga magyartanárnőinkkel. Hogyan került sor erre a látogatásra? A dr. Milkó Izidor Vajdasági Zsidó Kulturális Intézet Vajdasági Holokauszt Emlékközpontja hirdette meg ezt a rendhagyó órát felsős és középiskolás csoportok számára. Mi kaptunk az alkalmon, s Negyela László Márk vezetésével megismerkedhettünk közelebbről is ezzel a csodálatos épülettel, amely mint előkelő idős hölgy ékesíti Szabadka városát.

Miután beléptünk a nagy zsinagóga, kellemes hűvösség csapott meg bennünket, s rögtön rabul ejtett minket az épület tökéletessége. Negyela úr nagy szakértelemmel mutatta be az épület múltját: a magyar szecesszió stílusában épült 1902-ben Jakab Dezső és Komor Marcell tervezésében. Közép-Európa második legnagyobb zsinagóga a budapesti Dohány utcai után. A magasban kiemelt kupola a zsidó egyetemesség szimbóluma, amely a keleti ötvösség gazdagságában kidolgozott lanternával, illetve a hatágú Dávid-csillaggal zárul. Ez a motívum az Örökkévalóval fennálló és meg nem szűnő kapcsolatot is jelenti. A négy kisebb kupola a világ négy égtájának a kifejezője. A beltér kialakításában többszintű stilizált növényi, illetve geometriai díszítőelemeket láthatunk.

Az elképesztő színharmóniával azt akarták elérni, hogy az istentiszteletre érkező hívőket az öröm érzése hassa át. Az aranyozott domborműves díszítőelemek a zsidó szellemi gazdagságra utalnak. A szekrénynek, amelyben a Tórá (Mózes öt könyvét) tartják, a két oldalán az első szentély márványoszlopait imitáló oszlopok aranyozott pálmaleveleivel zárulnak. A frigyszekrény előtt két oldalon állt a hétágú gyertyatartó, a menóra. Hogy a beltér minél ünnepélyesebb legyen, a kupoláról leereszkedő, barokkos iparművészeti remekként megalkotott csillárban

gyönyörködhetek a hívők. A zsinagóga földszinti része okkerbarna színekből indul ki, ami Júdea földjét szimbolizálja, azután felfelé haladva áthajlik rózsaszínbe, majd a magasban világoskékbe árnyalódik, a kupola magasságában már a mélykék dominál. Közben stilizált virág- és növényelemeket látunk. Így kötődik össze a földi élet a mennybolttal. A kupola szépségét a napkorong zárja. A padok sötétzöldek voltak. A férfiak lent, a nők külön bejáratot használva a karzaton foglaltak helyet. Szinte elénk tárult a zsinagóga eredeti állapotában, képzeletünkben a most üresen álló padok megteltek imádkozó

zsidó emberekkel, akiknek sorsa a II. világháborúban megpecsételődött, Szabadka többes zsidó lakosságának zöme a haláltáborokban végezte életét... – Körbe lehet nézni és fényképezni! – zökkentett ki a merengésből idegenvezetőnk hangja. Több diák most látta először a zsinagógát belülről is.

Hatalmas élményben volt részünk ez a különleges óra által, amely a Holokauszt Emlékév 2014 programsorozat keretén belül került megszervezésre. Reméljük, mihamarabb felújítottan pompázik Szabadka büszkesége: a zsinagóga!

Kovács Viola GFT 2/10

Intervju: Sofija Radulović GFT 1/13

SVE ŠTO PIŠEM PLOD JE MOJE MAŠTE

Sofija Radulović učenica je GFT 1/13 odeljenja Politehničke škole u Subotici. Pošto smo saznali da se već duže vreme bavi crtanjem i pisanjem, postavili smo joj nekoliko pitanja.

Koliko se dugo baviš pisanjem?

Pisanjem sam se počela baviti pre otprilike dve godine.

Šta te je inspirisalo da pišeš?

Inspiraciju nalazim u svakodnevnom životu i životima naših predaka, kao i u mašti.

Šta uglavnom pišeš?

Ovo što trenutno pišem je roman.

Koja vrsta romana je u pitanju?

Svrstala bih ovaj roman u kriminalistički.

Kog pisca smatraš svojim uzorom?

Posebno pisca nemam, ali volim da čitam Aleksandra Dimu, Džordža R. R. Martina i još poneke.

Zašto baš njih?

Sviđa mi se njihov stil pisanja i prija mi da čitam njihova dela.

Da li tvoji roditelji znaju za to što pišeš?

Da, roditelji znaju za moje aktivnosti, podržavaju me, a ponekad i kontrolišu moj rad.

Da li je već neko video to što si pisala?

Ne krijem svoje radove, a ponekad volim i da se malo pohvalim.

Da li si sama izmislila sve to što pišeš?

Sama izmišljam to što pišem i crtam, i volim da tu maštu vežem za neke istorijske događaje i mitologiju.

Da li to što pišeš ima veze sa tvojim svakodnevnom životom?

Nema nikakve veze sa mojim životom, sve što pišem plod je moje mašte.

Da li želiš da tvoje priče jednog dana budu objavljene?

Za sada je sve ovo što radim moj hobi, a videćemo šta će doneti budućnost.

Ilustracije: Sofija Radulović GFT 1/13

Odlomak iz romana

“Beogradski grof”

Decembari sneg je već odavno prekrilo stare zidine Kalemegdanske tvrđave, čineći ih tako još beljim i lepšim. Na zapadnom delu Kademgdana stajao je jedan mladić - visok, crnokos, sa malo brade i livadno zelenih očiju. Pogled mu je pratio ljude koji dovoze čamce do obale i žurno izlaze iz ledene reke Save.

Pažnju mu odvratise povici dečaka koji je dozivao njegovo ime: „Gospodine, gospodine Davide Dikson!” Dečak beše trčao k njemu mašući jednim papirom. Predade mu papir, a David mu se zahvali i dade mu par novčića, koje dečak čvrsto uhvati, i ubrzo nestade među narodom koji uživa u lepoti tvrđave.

Taj papir beše od Davidovog starijeg brata. U par reči beše napomenuto da ga čeka na Pozorišnom trgu. Pogleda u sat i krenu putem kojim je i došao. Na trenutak zastade i osvrnu se oko sebe, pogledavši mesto na kom je maločas stajao. Pomisli na glasine koje kažu da će uskoro, tu negde, da stoji još jedno Meštovićevo!

delo. Stavi polucilindar na glavu, koji mu je sve vreme bio u ruci, i zakopča još jedno dugme na kaputu, jer je vetar počeo jače da duva.

Hodao je stazama žustrim korakom, jer mu vetar nije dao mira. Jedva je uspevao da zaštititi lice od ledenih pahuljica. Dok je tako pomerao glavu, učini mu se da na toj belini koja ga okružuje vidi neku crnu tačku. Zastade da bi se uverio da mu se učinilo, ali na njegovo veliko iznenađenje, tamo je stvarno nečega bilo. Iz znatiželje priđe i iznenadi se kad vide šta je to. Maleno mladunče lisice, crnog krzna, sklupčano je ležalo u snegu, drhteći od hladnoće. David se sažali i podiže ga, a ono nije imalo ni snage ni volje da se opire. On otkopča prvu dugmad kaputa da bi zagruo mladunče i time ga zaštitio od vetra. Krenuo je još brzim korakom ka izlazu.

1 Ivan Meštović (1883-1962), hrvatski i jugoslovenski vajar i arhitekta, autor *Pobednika*.

Viktorija Jakša GFT 1/13

INTERVJU: Kristina Kovačić, nastavnica glazbene kulture
i voditeljica slamarske sekcije u Tavankutu

SLAMARSKA SEKCIJA U TAVANKUTU

Što je slamarstvo? Je li riječ o umjetnosti?

To je, uglavnom, priča koja se vrti kada se spomenu slamarke, slike i perlice od slame, naravno.

Gdje se još, osim u Subotici, ljudi bave pravljenjem predmeta i slika od slame?

U okolnim selima kao što su Tavankut, Mala Bosna, Žednik, Đurđin, a susrećemo ih i u okolnim državama kao što su Rumunjska i Hrvatska,

ali čak i u dalekoj Kaliforniji.

Kada ste se i na čiji poticaj počeli baviti slamarstvom?

Slamarstvom sam se počela baviti u petom razredu osnovne škole iz znatiželje i potrebe da iskažem svoju kreativnost.

Gdje pronalazite inspiraciju za pravljenje slika?

Najčešća tema su konji, a volim praviti i cvjetne motive i salaše. Nešto novo javi se ovisno o raspoloženju.

Gdje, kada i na koji način se održava ova sekcija?

U sklopu škole imamo ogranak slamarske sekcije HKPD-a "Matija Gubec" u Tavankutu. Pohađaju je djeca od petog do osmog razreda osnovne škole. Sekcija se održava jednom tjedno u vidu slobodnih aktivnosti.

S kojim obvezama se susreću djeca koja pohađaju ovu sekciju?

Djeca moraju čistiti slamu, vježbaju pravljenje raznih cvjetića, prave čestitke i slično.

Gdje djeca imaju prilike prikazati ono što su naučili?

Ono što su naučili imaju priliku pokazati na koloniji slamarki, na novogodišnjem vašaru, na raznim izložbama uključujući i školske.

Zašto je bavljenje slamarstvom korisno za djecu?

Bavljenje slamarstvom za djecu je korisno iz više razloga, a prvenstveno stoga što se na taj način čuva kulturna baština našeg kraja, vježba se strpljenje i razvija kreativnost. Djeca imaju priliku naučiti nešto novo, a uz to se družiti i zabaviti.

Kristina Mamučić i Antonija Rudić TPA 1/11

MY STORY

My name is Joshua Miles. I live in Stara Moravica and go to Politechnicka Skola in Subotica. I am in the AT1/2 class. I am 17 years old.

Four years ago I moved to Serbia. At the start it was very difficult, because I wasn't able to communicate with anyone. I didn't know a word of Serbian or Hungarian. The first 5-6 months were very hard, but as I slowly picked up the language it became better and better. It became more and more like home for me. Now I love it here, however I do really miss England. Especially because I have quite a lot of family there, and I only get to see them once a year. I visit England every year, in the summer break. I normally stay there for two months.

I miss many things from England. Obviously I miss my family the most, but I also miss a lot of little things as well. For example there are more opportunities in England. For everything, school, work, hobbies, activities. There are more things to do. But I mostly miss the smallest things like the shopping centers, the bigger better towns and cities. Even the English television.

In the first few months it was really difficult for me, because I couldn't really talk with anyone. I played football a lot at the school, and that is how I made friends at the start. Every day we would stay after school for around an hour, and I became good friends with them. Also, where I train football 4-5 times a week, they are all Serbians, so I was slowly picking up on Serbian as well. Since I moved here, my interest in sport has grown majorly; watching it, playing it, everything to do with sport.

For me the hardest thing about learning different languages was the grammar. Every language has its very own grammar, especially Hungarian, and for me that was the hardest thing. My brother, who is 14 years old, also recently moved here, and he is learning the languages from scratch.

Everyday people ask me where it is better to live. Today, I still don't know the right answer for that question. There are so many differences between the two countries. For example school is very different. In England it starts about 8:45 and finishes about 3:30. However they only have 5 lessons a day, but them lessons last one hour long. The breaks are also longer. School isn't really that hard there, until you get into year 10 and 11, because of the GCSE's. GCSE's are the big tests that everyone has to take at the end of secondary school. As people in England work much more hours, they also make much more money. Everything

Joshua Miles

High Wycombe, Joshua's home town

is also much more modern there, public transport, cities, shops etc. They have more of an opportunity to do things.

I chose this school because I want to become an architect. After I finish school, I wish to go to university in England. I would also love to go traveling around the world, go to America and Japan.

I would describe myself as a very sporty and active person. At first sometimes I am shy, but after I get to know someone, I feel much more comfortable talking to them in any language. People say I am funny and talk a lot.

In ten years hopefully I will have a good job, living in England or the USA. My biggest dream would be to become a professional football coach for Chelsea FC.

Joshua Miles AT 1/2

ČOVEK NE MOŽE SAM I BEZ NADE

Mračno. Crno. Tmurno. Prazno. Ovo su emocije čoveka zapuštenog u večnom ništavilu svoje glave, svojih misli. Bez ijednog krika, odjeka, svetla. Kleči u bes-krajnoj tami pre-

punoj ničega. Samo jedno slabašno svetlo upereno u njega, poput reflektora koji obasjava crvenu zavesu pred početak predstave. Svetlo je prejako, on pokriva oči i ustaje na noge. Uplašeno i zadihano kreće uznemireno da ubrzava korak, koji brzo prelazi u trčanje. Srce mu ubrzano kuca poput brzog otkucaja metronoma na glomaznom klaviru, želi da iskoči iz grudi, da pobegne, kao zatvorenik na slobodu. Svetlo ga prati, a on dublje ulazi u mrak... Uspeo je. Pobegao je svetlu. Sad je opet sam. Napokon!... Smiruje se. Dolazi na sebi poznato. Mračno. Crno. Tmurno. Prazno. Pobegao je?

- Da, uspeo je.

Šta je uspeo?

- Da izbegne spoljni svet.

Eno ga. Gledaj ga, posmatraj! On ne zna gde se

nalazi, jadan, dozvolio je tami da preovlada njime. Postao je marioneta beznađa. Ni ne primećuje da bežanjem od svetla ulazi u još dublji strah i očaj.

Priđi mu.

- Probao sam. Još sam ga više uznemirio. Njegov prazan pogled, prepun suza, izazivao mi je jezu, poput bezbrojnih iglica koje mi strasno ljube vrat. Bledo, već pomalo sivkasto lice, ukazivalo je na njegovo stanje. Mršavo telo ocrtavalo je svaku njegovu kost. Bio je živi leš.

Ali zašto? Šta mu se desilo?

- Ne znam, to izgleda niko neće znati. Ne da nikome da mu se približi, da se upozna sa njegovom pričom. Ne da svoj mrak, želi ga samo za sebe. I tračak svetla ga peče. Ne izdržava tu bol na koži. Razara mu dušu i sama pomisao na radost.

I šta ćemo sada?

- Ne možemo mu pomoći. Čovek bez nade je kao prašnjava knjiga na vrhu ormara: ako ne da nikome da bude deo njega, njegove priče, niko neće uočiti lepotu u njemu. Dok ne dozvoli nekome da skine tu tamnu i ustajalu prašinu sa knjige, niko neće shvatiti kako lepe ukrasne korice knjiga ima. Koliko prelepu, individualnu, jedinstvenu, i posebnu priču ona sadrži, ispisanu svakim momentom njegovog života. On prvo sebi mora da pomogne, mora da shvati - čovek ne može sam i bez nade.

Tijana Teodosijević AT 2/1

МОЈЕ ИГРАЧКЕ НЕКАД И САД

Рано детињство. Стојим у дворишту окупан златноцрвеним зрацима топлог летњег јутра. Стојим и смешкам се, без бриге и памети, и размишљам како провести дан. Око мене се налазе разбацане ствари без којих уобичајен дан просечног петогодишњака не може да прође. Играчке - моји другови које сам са лакоћом пребацивао из свеже, тамнозелене, непокошене траве у моју машту, где се све одвијало онако како сам ја то желео. Онда се одједном пренем, отворим замишљене очи и схватим да гледам у црн екран мог рачунара који сада замењује све моје некадашње играчке. Тринаест година је прошло и све ствари које ме сећају на тај период су негде изгубљене, заборављене и скупљају праšину, баш као и моја сећања на њих.

Да ли је могуће да та једна справа, чудо технике, може да замени све моје играчке? Не, не може бити! Затекао сам себе како размишљам и покушавам да скинем црно платно са кутије сећања у мојој глави и које као нека препрека спречава да та сећања, топла и безбрижна дођу до мене, да их се присетим. Подижем платно и, одједном, талас сећања и емоција се претвори у коктел енергије, који ме је ошамутио, у тренутку када сам угледао мој црвени ватрогасни ауто, похабан, избледео, али и даље ту, у мојим мислима. Очи ми знатижељно прелећу преко кутије и ту запажам минијатурне другаре од пластике. Моји војници од пластике, са којима сам, из дана у дан, у својој неасфалтираној улици режировао битке, и по целе дане се ваљао у праšину са њима, не марећи за мишљења пролазника,

одраслих људи, који су негде на путу живота ту магичну кутију изгубили... Лице ми се озари у моменту када ми пред очима севну слике другова са којима сам дане проводио у авантурама у игрању. Схватих тада да сам још увек са њима у друштву, и да ми они и даље употпуњују живот.

Куцање на вратима ме је натерало да кутију сећања покријем платном са надом да нећу све заборавити. Будим се из свог сањарења и затичем два друга у соби, спремне за ноћну авантуру.

Дамјан Петрекановић ТПА 4/11

VAN JOGOM, DE MÉG SINCS

Az emberi jogok nemzetközi napja, december 10-e alkalmából Szabadka város jogvédője irodalmi pályázatot hirdetett középiskolás diákok számára. A pályázat célja volt, hogy a tanulók kifejtsék gondolataikat az emberi jogokról, a mai társadalomban tapasztalható egyenlőségekről, hasonlóságokról és különbségekről. A szerb, magyar és horvát nyelven íródott 66 pályamunka közül – amely lehetett fogalmazás, esszé vagy vers – iskolánk tanulója, Úri Szűcs Luca (AT 2/2) nyerte meg a magyar nyelvű pályázatot. A városháza dísztermében megtartott rendezvényen Maglai Jenő polgármester adta át a díjakat. Az első helyezettek felolvasták munkájukat. Gratulálunk Lucának!

A jogokat a rendszer alkotta, a médiát is a rendszer alkotta, illetve irányítja azt. A média a társadalmat irányítja. (Ez tény.) A társadalom pedig kitesztítja a személyiségeket. Ezáltal, aki egy kicsit is egyedi akar lenni, azt a társadalom normái „kinyírják”. Így kerül a személy teljes jogfosztottságba.

Hogyan működik mindez? Vegyük egy kövér lány példáját. Mit is lát ez a lány a média számtalan forrásából? A tévében minden reggel diétákról hall, minden reklámban fogyókúrás tablettákat lát, és minden televíziós vásárlásnál tornagépeket mutatnak neki. Mindez csak azt közvetíti neki, hogy nem elég jó, nem elég szép, ne fogadja el magát! Az internetes társadalmi média is annyit üzen a számára, hogy legyen olyan, mint minden „klónozott” lány az alkalmazások tömkelegében, mert csakis akkor lesznek barátai, szerelme, élete... Így szerencsétlennek egész élete rámegy arra, hogy képtelen magát elfogadni és érvényesíteni, s mindezt azért, mert a társadalom ezt üzeni neki, nem csak a média eszközein, de a nyílt utcán is. Igaz, a lánynak teljes joga van kövérnek lenni, de mit ér el vele, ha a társadalom így tönkreteszi. S ha netalántán a lány öngyilkos lesz, a rendszer csak annyit mond: pedig minden joga megvolt.

Ez csak egy személy a sok közül.

Így, ha a társadalom normái szerint nézzük: A melegeknek joguk van felvonulni, de melegnek lenni nem... A zsidóknak joguk van gyülekezni, de zsidónak lenni nem... És jogod van jól tanulni is, de akkor is stréber vagy... Jogod van színes bőrűnek lenni, de attól még csóró cigány maradsz... Jogod van falusinak lenni, de a nagyvárosban csak paraszt lehetsz... Viszont nagyvárosinak is jogod van lenni, de akkor te vagy a sznob... Nekem szabad jogom van mindezt leírni, de valaki majd úgyis beleköt... Folytassam?

S miért jó ez a rendszernek?

Hiszen ezek az emberek nem illenek a rendszer sablonjába, és így lassan kiostálják őket.

Úgy gondolom, a médiának túl sok joga van, és észrevétlenül irányítja az embereket. Még ha valamilyen módon megszűnne a média, akkor is talán évszázadokba telne, mire az emberek elfelednék a társadalom szabályait, hisz már a bőrünkbe ivódott az előítélet minden fajtája. Pedig ítélkezni senkinek sincs joga.

Gyönyörű beleképzelnem magam egy olyan világba, ahol nincsenek előítéletek, ahol az összes ember másfajta, és mégis egyenlő. Ahol mindenki megélheti, milyen teljes jogúnak lenni. Ahol mindenki kiélheti a személyiségét, és szabadon formálhatja azt. S én hiszem, hogy ez a jövőben megvalósul, és nem csak egy fikció marad.

Még így is, hogy leírtam mindezt, és belegondoltam a dolgokba, rengeteg előítélet van bennem. S ezt nagyon sajnálom.

Nagyon bonyolult az ember, de mindezenáltal úgy érzem, egy és örök joga mindenkinek van: élni.

Úri Szűcs Luca AT 2/2

Intervju: Марко Пауновић, ТПА 3/11

ФУДБАЛ ЋЕ МИ БИТИ ПРОФЕСИЈА

На утакмици

Марко Пауновић је ученик трећег разреда Политехничке школе на смеру техничар пејзажне архитектуре. Поред тога што воли да учи, Марко је и успешан спортиста - фудбалер. Причали смо са њим како би нам открио нешто више о себи.

Како си се одлучио баш за фудбал?

Изабрао сам фудбал, јер је то веома леп и занимљив спорт. Тренирао сам многе спортове, али ме је фудбал највише привукао.

Колико дуго тренираш?

Фудбал тренирам већ девет година. Почео сам да тренирам са девет.

У ком клубу тренираш?

У „Бачкој 1901.“ Ту сам већ две године, а пре тога сам тренирао у ФК „Суботица“.

Како си дошао у Суботицу?

Почео сам да тренирам у Чантавиру, и имали смо утакмицу против Суботице, коју смо изгубили са више од десет голова разлике. Неколико недеља касније, тренер ФК „Суботица“ дошао је у Чантавир као делегат утакмице за први тим. После тога отишао је у оближњи кафић, који је држао мој тата. Показао ми је моју слику и питао га да ли ме познаје. Тата је рекао: „Да, то је мој син.“ Он се изненадио и питао да ли желим да дођем у његов тим, пошто дуго није видео тако борбеног играча. Тако сам доспео у Суботицу. За то време, бранио сам за селекцију Суботице, Бачке и Војводине.

Која је твоја позиција у тиму?

У екипи сам голман.

Да ли излазиш и колико си посвећен тренинзима?

Не излазим, зато што су тренинзи обично ујутру, и онда не бих могао да пружим све од себе.

Да ли планираш фудбалом да се бавиш и у будућности?

Наравно, надам се да ће ми то једног дана бити професија.

Да ли си имао понуде за неке друге тимове?

У седмом разреду сам добио понуду из Мађарске академије да идем тамо да браним и да се школујем, али сам одбио, зато што је требало да се школујем на мађарском језику. На крају осмог разреда, требало је да одем у Француску, али нисам, зато што сам поломио руку.

Како су се твоји тренинзи наставили након прелома руке?

Након прелома руке, изашао сам из форме, али сам давао све од себе како бих се вратио у форму. Чули смо да се бавиш и музиком. Можеш нам рећи нешто више о томе?

Па да, већ пет-шест година свирам бубњење, нешто краће бас гитару и ритам гитару. Пре пола године, брат и ја смо са два друга основали бенд, зове се „Маска“. На репертоару имамо домаћи рок, који полако нестаје, али ето, ми се трудимо да га задржимо. До сада, где год да смо свирали, направили смо одличну атмосферу и свуда смо добродошли. Хвала ти што си одвојио време и друге људе на овај начин мотивисао да се баве спортом и музиком.

Јелена Недећ ТПА 1/11

VÍZILABDÁZÓ, VÍZIMENTŐ, ÉLETMENTŐ

Éjszakába nyúló edzések, versenyek, mentés az árvíz sújtotta területeken... Osztálytársam, **Csordás Csaba** nem a számítógép mellett tölti szabadidejét, hanem a vízi élet elkötelezettje, és nem marad tétlen, ahol segítségre van szükség.

Mikor kezdted a vízilabdázást, és mi fogott meg benne?

6 éve kezdtem! Igazából nem önszántamból, hanem felfigyelt rám egy edző, aki később megkeresett és megkérdezte, hogy szeretném-e kipróbálni, mert lát bennem valamit...

Mióta sportolsz, milyen eredményeket értél el?

Egészen kiskorom óta sportolok, több harcművészetet is kipróbáltam, de ráuntam, és ezért kezdtem el úszni. Az úszást 4 év után otthagytam, mert kaptam egy lehetőséget, hogy vízilabdázó lehessék. Az eredményeim közé sorolnám a magyar ligában szerzett aranyat, valamint azt is, hogy jelenleg

a szabadkai Spartacus serdülő vízilabda csapatának a kapitánya lehetek.

Hogyan kezdted a vízimentősködést?

Azt, hogy vízimentő vagyok, a tornatanárunknak köszönhetem, aki elküldött egy tanfolyamra. Fontos embertársaink segítségére sietni, ahol arra szükség van!

Csaba több alkalommal életet is mentett. Tavaly épp az árvíz utáni mentési munkálatokban akart részt venni, amikor a megbeszélésre igyekezve a városháza előtt egy idős ember köré csoportosuló tömegre lett figyelmes. A bácsi rosszul lett, Csaba pedig tudta, mit kell tenni: ún. kómafekvésbe helyezte, vizet hozatott számára és nyomban felhívta a mentőket.

Csaba egyszerű, szerény, nem hivalkodó személy, de ott van a megfelelő helyen a megfelelő időben.

Szabó Krisztina AT 3/2

STADION “ĐUZEPE MEACA” U MILANU

Većina muškaraca, pa tako i većina mojih vršnjaka, uključujući i mene, oseća strast i potrebu prema toj najbitnijoj sporednoj stvari u životu. Pričam o fudbalu, logično.

Još kao klinac, obožavao sam fudbalski klub “Inter” iz Milana. Godina 2010. je veoma posebna za mene, kao i za većinu navijača našeg voljenog kluba. Te godine osvojili smo famoznu „Tripletu“, tj. osvojili smo tri trofeja. Italijanski kup, Italijansko prvenstvo (Seriju A) i konačno, ono najbitnije, osvojili smo najbitniji trofej koji se može osvojiti, što se tiče klupskog fudbala - osvojili smo Ligu Šampiona, koju nismo osvojili čak 45 godina! Diego Milito nas je učinio srećnima sa svoja dva postignuta gola, u tom finalu protiv “Bajerna” iz Minhena. Od tada, iako je već imao moje simpatije, “Inter” je postao deo mog srca, počeo sam žestoko da navijam za njega... Prošlo je, evo, već dugih pet godina od te senzacije, i posle pet godina, ukazala mi se prilika da posetim sveti stadion, stadion „Duzepe Meaca“, kako ga nazivamo mi, navijači “Intera”, ili „San Siro“, kako ga nazivaju pristalice Milana. Oba tima igraju na tom stadionu, koji je ujedno i najveći stadion u Italiji. U januaru 2015. godine, otišao sam u Italiju na zimovanje. Između ostalog, posetio sam Veneciju, jedan od najlepših gradova na svetu, koja je zaista ostavila veliki utisak na mene, ali se ne može porediti sa utiskom koji je na mene ostavila poseta stadionu koju sam toliko iščekivao. Konačno, došao je i poslednji dan mog zimovanja, ali najbitniji za

Na tribinama stadiona

da ću videti muzej „Interovih“ i „Milanovih“ legendi, kao i svlačionice, zaprepastio sam se. Nisam mogao da verujem, bio sam istovremeno i šokiran i presrećan. Pitala me je da li želim dodatno da doplatim kako bih video neku sobu kluba Milana, na šta sam odgovorio sa osmehom: „Io son Interista“, u prevodu ja sam Interista, tačnije, navijam za „Inter“. To je izazvalo njen osmeh, jer je znala da nisam Italijan. Najpre sam obišao svlačionicu „Milana“ koja je zaista lepa, ne mogu reći da nije. Slikao sam se par puta i nastavio put ka svlačionici “Intera”. Sa svakim korakom, uzbuđenje se pojačavalo. Polako sam video crno-plave boje, koje su boje moga kluba i ušao u svlačionicu. Na zidovima su bile legende, svaka stolica je imala ime igrača koji trenutno igraju za klub. Osmeh na mom licu bio je kilometarski. Proveo sam nekoliko minuta samo sedeći i gledajući oko sebe. Bio sam zaista zapanjen i srećan... Slikao sam se na svim mogućim mestima u prostoriji i nastavio ka stadionu. Ulaskom u tunel kroz koji igrači hodaju pred utakmicu, počela su da se radaju sećanja na vreme kad sam ja trenirao fudbal. Hodao sam kroz tunel, žaleći što sam prestao da treniram. “Kako je to lep osećaj”, razmišljao sam u sebi. Najlepši osećaj doživeo sam nekoliko trenutaka kasnije, kada sam osetio miris trave sa terena. To me je zaista dirnulo. Zatvorio sam oči i osetio zrake sunca kako mi udaraju o glavu, govoreći mi kako sam mogao da osetim ovo svaki dan, da sam nastavio da treniram, možda. Ubrzo sam došao do kraja tunela i izašao na stadion. Taj pogled... Verujte mi da sam se naježio. Pred mnom je bila ogromna fudbalska arena sa praznim sedištima, jedinstven pogled. Stajao sam skamenjen, ovo je zaista jedan od najlepših trenutaka u mom životu! Uz pomoć ljubaznih, čini mi se Tajlandana, koji su takođe došli u obilazak, kao i mnoštva drugih ljudi, napravio sam prelepe slike i proveo pola sata na stadionu, sedeći na tribinama i gledajući stadion... “Kako li je tek kada je ovo popunjeno, na utakmicama”, zamišljao sam... Zatim sam krenuo napolje, misleći da je obilazak gotov, ali mi je Tajlandanin rekao da mogu i da obidem muzej, na šta sam potpuno zaboravio. U muzeju je zaista lepo, postoje figure legendi “Intera” i “Milana”, kao i plakati, kopačke i dresovi fudbalskih velikana, koji su nekada trčali na ovom terenu.

Rekao sam sebi da je naredna stvar koju moram da ispunim da dođem da pogledam utakmicu na ovom stadionu. Na kraju, otišao sam u zvaničnu prodavnicu „Intera“ i kupio suvenire, kako sebi, tako i prijateljima. Izašao sam napolje nakon dva sata i okrenuo se. Iza mene su bile uspomene koje ću da pamtim do kraja života.

Stefan Orovec GFT 4/13

Stadion „Duzepe Meaca“

U muzeju

mene, to je bio dan kada sam prvi put ugledao „Meacu“. Još dok sam putovao za Italiju, zamišljao sam ga. Zamišljao sam osećaj ulaska na stadion. Mislio sam da je dozvoljeno izaći na stadion i fotografisati se, ali nije bilo tako, daleko od toga. U šest sati ujutro krenuli smo ka Milanu iz Beluna, gde sam provodio većinu vremena. Nakon mnoštva kružnih tokova, pet sati nerviranja i uzaludnog kruženja unaokolo, došli smo na pravi put, i konačno stigli do stadiona. Izašao sam iz kola, zaboravio da zatvorim vrata i zinuo. Samo sam zinuo. Ispred mene se nalazio ogroman stadion, pogledao sam ga pažljivo. Nisam zamišljao da je toliko velik. Tih par sekundi mog čuđenja prekinuo je neki čovek, govoreći mi da se sklonim. Nasmejao sam se. Bio sam presrećan. Došao sam do ulaza na kojem se plaća obilazak stadiona. Platilo sam i ušao. Bez ikakve pratnje ušao sam na stadion i upitao nekog čuvara da li sam na dobrom putu. Čovek me je ljubazno dopratio do drugog ulaza rekavši mi da je ovo kraj turneje, da pre toga mogu još svašta da obidem. Došao sam do neke žene, vodiča, koja mi je odmah, ljubazno, na engleskom objasnila kakav je program ove turneje. Kada mi je rekla

MALA BOSNA

Mala Bosna je selo udaljeno samo devet kilometara od Subotice. Zvuči malo, ali iako smo blizu grada, mnogi Subotičani nikada nisu ni čuli za ovo vojvodansko selo, i zato sam, evo, ja tu da vas upoznam sa njim.

Mala Bosna je, uglavnom, izgrađena u vojvodanskom stilu, sa jednostavnim osnovama kuća i četvorovodnim krovovima. Iako moje selo ima veliku površinu, zbijeno je i ima samo 1100 stanovnika, dok je pre pedeset godina imalo pet hiljada stanovnika. Nažalost, ovaj trend napuštanja se i dalje nastavlja. Iz njega uglavnom odlaze mladi ljudi u potrazi za boljim životom u gradu. Zbog toga ima najviše starijih ljudi, ali još uvek ima i dece. Zbog velikog broja starijih ljudi u selu, imamo ambulantu koja radi dva puta nedeljno, i nedavno otvoreni gerontološki klub, koji služi za razonodu svim penzionerima. Odmah pored kluba, nalazi se jedna od tri prodavnice, i Dom kulture, koji više ne služi ni za šta. Nekada je služio za treninge rvačkog kluba i probe folklor, kao i za razne koncerte i okupljanja folkloriša sa celog Balkana. Tu su uglavnom trenirali mladi, ali bilo je i onih starijih i iskusnijih. U Maloj Bosni postoji i osnovna škola, koja baš i nije u dobrom stanju, ali na njoj još uvek blista

mermerna tabla sa natpisom: „Za srećniju budućnost mladih izgradili smo ovu školu mesnim samodoprinom, 9. oktobar 1987.“ Ovu školu pohađa oko sto učenika u dve smene, na hrvatskom i srpskom jeziku, jer oko 60% stanovništva čine Hrvati. Omiljena mesta za okupljanje mladih su igralište za malu decu, i kafana „Kod Jace“ za one koji izlaze, dok se oni zaljubljeni, nalaze u Titovom parku. Titov park je napravljen u čast Josipu Brozu Titu 1980. godine, godine kada je preminuo. U njemu se nalazi 88 stabala visoke jele, u znak 88 godina života Tita, kao i veliki beli kamen sa natpisom koji se sada oseti samo pod prstima. Ovo malo vojvodansko selo takođe ima i prelepu malu crkvu na kojoj piše: „Na slavu Presvetom Trojstvu 1931.“ Iako je stara kao naše bake i deke, drži se veoma dobro i izgleda srećno, okružena stablima kestena i oranicama. Iako je Mala Bosna, kao što i sam naziv kaže, mala, ona vrvi od života, dece na igralištu, starih baka koje sede „na gredi“ i znaju sve kao neka obaveštajna služba. Sva je puna zelenila i raznolikih životinja. U svakom slučaju, svako ko je poseti, bar na jedan dan, videće da i život na selu može biti i te kako lep.

Stefan Zvekan AT 2/1

MAGYARMAJDÁNY

Magyarmajdány (szerbül Majdan) az én kicsi falum, aligha van 300 lakosa. Képzelnék el egy kis falut közvetlenül a magyar-román-szerb hármashatár mellett! Törökkanizsa községhez tartozik az Észak-bánsági körzetben. Árpád-kori település, nevét később a török *majdán* szóból kapta, mely piacot jelent. Ugyanis a magyarlakta település régen nagy vásárközpont volt. A falu határában található Vajdaság legnagyobb kőolajlelőhelye, valamint régészeti lelőhely is. Az ásátások során a monostorok és sírok maradványait tárták fel. A monostorokban szerzetesek laktak, s olyan nevezetes személyek is megfordultak itt, mint Szent Gellért püspök vagy Szent Száva.

Minden évben május 24-én a három ország megnyitja három napra kapuit. Nagy ünnepség van ilyenkor ebben a szerény kis faluban – ez az egyik hagyományunk! Magyarmajdány gyönyörű hely, télen és tavasszal a legszebb. Télen a hófedte dombos szántóföldek olyanok, mint egy fehér csoda. Tavasszal pedig ünneplőbe öltöztetik a falut

a Majdány gyümölcsöseiben rügyező fák. Habár kis közösség vagyunk, mindig várunk látogatókat. A gyerekeknek programokat szervezünk, így a Vadvirágok Művelődési Egyesület nyaranta szabadtéri játszóházat rendez. Ez a csoport fiatal édesanyákból áll, akik szerették volna, ha gyermekük felhőtlenül játszhatnának – így alakult ki a Játék határok nélkül elnevezésű játékos verseny. Nagyon sikeressé vált ez a rendezvény, még a pacséri táborok vezetője is megtisztelt bennünket, és besegített a játékok szervezésébe. A kis óvodánkra büszkék vagyunk, hiszen az ide járó kis tehetségek adják meg a falunk fényét. Minden ünnepkor szívvel-lélekkel felkészülve adnak elő kis alkalmi előadást. Nem panaszkodhatunk a sport terén sem, hiszen van saját futball- és kézilabdacsapatunk.

Kis falumban jószívű, szerény, dolgos emberek laknak, sajnos egyre kevesebben. A fiatalok javarésze elment nagyobb városokba tanulni vagy dolgozni, s csak ünnepekkor látogatnak haza.

Ágoston Sára, AT 2/2

